

Vokiečių jėgos prie Petrapilio prasilaužė į itvirtinimų frontą

Nepaisant sovietų atkaklaus priešinosi, miestas nesulaikomai toliau supamas

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IX. 13. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša: Rytų fronte puolamosios operacijos vyksta toliau planingai ir sėkmingai.

Povandeniniai laivai, pakartotinai puldami vakar kariuomenės vadovybės komunikate minėtą priešų vilkstinę, nuskandino dar keturis 19.000 tonų bendros talpos prekybos laivus ir tris sargybos laivus. Tuo būdu priešas neteko 28 bendros 164.000 tonų talpos laivų iš tos vilkstinės.

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją karinės oro pajėgos praėjusią naktį numetė bombų į tris didelius vienos priešų vilkstinės prekybos laivus, plaukusius į rytus nuo Great Yarmoutho. Toliaus sėkmingi oro pajėgų puolimai buvo nukreipti į aerodromus vidurinėje Anglijoje ir į ginklavimosi pramonės įmones bei vieną skystojo kuro sandėlį Anglijos pietryčių dalyje. Dienos metu puldami Scarboroughą, kovos lėktuvai numetė sunkaus kalibro bombų į vieno fabriko įrengimus.

Siaurės Afrikoje naktį rugsėjo 12 d. vokiečių kovos lėktuvai bombardavo Port Tewfiką ir naftos rezervuarus Suezos uoste. Apie šio puolimo sėkmingumą paliudijo eilė didelių gaisrų. Praėjusią naktį britų lėktuvai puolė Frankfurto prie Maino sritį ir Mannheimą. Numetus bombų į gyvenamuosius kvartalus, buvo užmušti keli civiliniai gyventojai.

Per paskutinį anglų laivų vilkstinės puolimą buvo paskandinti 28 laivai

Zenitinė artilerija numušė du priešų bombonešius.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IX. 14. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Rytuose, gerai vykstant karo veiksmams, pasiekti nauji laimėjimai. Po to, kai stiprios vokiečių jėgos prasilaužė į itvirtinimų frontą prie Leningrado, buvo nesulaikomai tęsiamas miesto glaudus apsupimas, nepaisant atkaklaus priešų gynimosi.

Į pietus nuo Farerų salų vakar bombomis buvo sunkiai sužalotas vienas priešų prekybinis laivas. Prie vakar kariuomenės pranešime paskelbto sėkmingo vienos priešų laivų vilkstinės puolimo į rytus nuo Great Yarmoutho dar į vieną britų naikintoją pataikė viena sunkaus kalibro bomba.

Siaurinėje Afrikoje vokiečių kovos lėktuvai naktį rugsėjo 13 d. ir vakar bombardavo britų zenitines artilerijos pozicijas ir kariuomenės stovyklą aplink Tobruką.

Priešas nei diena, nei naktį karo veiksmų Reicho teritorijoje nebuvo.

Rugsėjo 12 d. kovose Rytų fronte žuvo vienos armijos vyriausiasis vadas generolas pulkininkas ritieris von Schobertas.

Rytų fronte žuvo gen. Schobertas

BERLIN. Rytų fronte žuvęs generolas pulkininkas ritieris von Schobertas gimė 1891 m. kovo 13 d. Jo tėvas buvo karininkas. Pasaulinio karo pradžioje jis buvo pirmo bavarų pėstininkų pulko bataliono adjutantas. Apdovanojant bavarų kariniu Max Josef ordino riterio kryžiumi su kardais jis paveldėjo asmeninę bajorystę. Po Pasaulinio karo kapitonas ritieris von Schobertas perėjo į Reichswehrą, kur jis kaip pėstininkų inspektorius vpač didelių nuopelnų turėjo moderniam vokiečių pėstininkų su-

skirstymui ir išlavimui. Kaip pėstininkų generolas gen. pulk. von Schobertas dalyvavo išlaisvinant Ostmarką ir Sudetus. Apdovanojant Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiumi ir pakeliant į generolus pulkininkus, buvo pripažinti generolo pulkininko nuopelnai žygio Vakaruose metu. 1940 m. rugsėjo mėn. generolui pulkininkui von Schobertui buvo pavesta vadovauti vienai armijai, kuri karo žygyje prieš Sovietų Sąjungą jam vadovaujant pasiekė didžiausius laimėjimus.

Ką Amerika gabens į Sovietų Sąjungą

NEW YORKAS. IX. 13. Kaip „New York Times“ iš Vašingtono praneša, Jungtinių Valstybių delegacija jau rytoj išvyksta į Londoną. Matyti, rašo laikraštis, yra suplanuota sovietų pramonės s atyba Sibire. Gabenimui į Sovietų Sąjungą, Harrimano duomenimis, yra numatyta lėktuvai, tankai, fabriky mašinos ir įvairių rūšių techniški įrenginiai. Dėl Vašingtono diplomatinų sluoksnių nuomonės, apie kurią jau pranešta, kad sovietų ambasadorius Umanskis po konferencijos Maskvoje į Vašingtoną nebegrįš, „New York Herald Tribune“ praneša, kad spėjama, jog Stalinas į Vašingtoną atsiųs „žinomą sovietų viešumos figūrą“. Harrimanas pareiškė, kad jo komisija tikrai svarsto sovietų reikalavimus, bet nesvarsto gabenimo kelių klausimo, kuris yra pavestas kitai komisijai. Greta Vladivostoko ir Peršų lankos svarstomas klausimas Aljaskos oro linijos, kuri jau ką tik buvusį panaudoja sovietų ekspertų Jungtinių Valstybių lėkuvams gabenti.

AMERIKA NORINTI APGINKLAVIMĄ LUOTI PREKYBOS LAIVUS

NEW YORKAS. Agentūra Associated Press vienoje ziniroje iš Vašingtono spėja, kad kongresui būsiąs pateiktas įstatymas dėl Jungtinių Valstybių prekybos laivų apginklavimo. Įstatymas, greičiausia, sukels karštas parlamento diskusijas, kuriose aktyviausiai pasireikš Roosevelt politikos priešai, praneša ta proga Associated Press.

Bolševikai patys griaua Petrapilį

Sprogdinamos stotys, paštai, valdžios ir kiti vieši pastatai

BERLIN. Šiaurinėje Rytų fronto dalyje, kaip DNB iš informuotų sluoksnių patyrė, vokiečių vienetai paėmė ir nelaisvę bolševikų, kurių pareiškimai yra ypač reikšmingi. Jie pranešė, kad visuose platus Leningrado miesto priemiesčiuose buvo atlikta daug sprogdinimų. Vadovaujant politiniams komisarams, visų pirma, buvo griuvėsiais pa-

versti svarbūs viešieji pastatai ir daug gyvenamųjų namų. Belaisviai, kurie neseniai iš Leningrado buvo išsiųsti į frontą, papasakojo, kad, dalyvaujant politrukams, buvo išsprogdintos stotys, paštai, administraciniai ir valdžios pastatai, mokyklos ir gyvenamieji namai. Šis konstatavimas yra juo labiau pažymėtinas, nes Maskvoje ir Lon-

done pastaruoju metu buvo daug neteisingu tvirtinimų paskleista pasaulyje, kad esą Leningradas, apšaudant vokiečių sunkiajai artilerijai, turėjęs didelių nuostolių. Iš tikrųjų, kaip rodo belaisvių pareiškimai, bolševikai patys, dar vokiečių artilerijai Leningrado neapšaudžius, verčia miestą šiukšlėmis ir griuvėsiais.

Karo kurstytojai dirba...

Esą, vienas Amerikos laivas nuskandintas, o kitas sužalotas

NEW YORKAS. Prisidėdami prie Roosevelt varomos karo propagandos, beveik visi laikraščiai milžiniškais antraštelėmis ir atitinkamais komentarais deda valstybės departamento pranešimą apie tariamą nuskandinimą su Panamos vėliava plaukusio Jungtinių Valstybių prekybinio laivo „Montana“ (1.700 tonų), kuris buvęs nuskandintas tarp Grenlandijos ir Islandijos.

NEW YORKAS. Varant karinę propagandą Jungtinėse Valstybėse valstybės departamentas paskelbė, kad

į Suezos kanalo karinę zoną pasiųstas Jungtinių Valstybių prekybinis laivas „Arkansas“ buvęs sužalotas bombos skelveldromis.

Pasak Associated Press, iki šiol nepranešama, kad būtų kas nors žuvęs arba sužeistas.

Suomija nemano daryti atskiros taikos

Min. Tannerio pareiškimas

HELSINKIS. Ministeris Tanneris savo kalboje, pasakyoje Waaseje, paneigė užsienio paskleistus gandus apie tariamą Suomijos ketinimą sudaryti atskirą taiką. Tikslai per ketvirtį šimtmečio, tarp kitko pareiškė ministeris, Suomija už savo savarankiškumą ir laisvę turėjo vesti tris nepaprastai sunkius karus. Pirmąjį — už nepriklausomybę, antrąjį — laisvei apginti nuo žiauraus bolševizmo puolimo ir dabar, trečiąjį — pašalinti praėjusiojo karo neteisingumui ir padėti tvirtus pagrindus ateičiai. Kai Vokietija žengė į kovą su bolševizmu, Suomijai kito pasirinkimo nebuvo, kaip iš naujo pradėti apsigynimo karą. Dėl to suomių tautoje ne-

buvo jokių nuomonių skirtumų. Dėl Sovietų Sąjungos laikysenos šį karą ji pati sau užsitraukė. Jeigu Sovietų Sąjunga būtų talkingai laikiusis, vokiečiai nebūtų puolę. Karas iki šiol vyksta geriau, negu buvo laukiama. Daugelyje vietų senosios Suomijos sienos yra peržengtos. Per du mėnesius suomių kariuomenė daugiau paėmė, negu Sovietų Sąjunga atplėšė per tris mėnesius. Per radiją ir laikraščius užsienio paskleistas žinios, kad Suomija turėjusi didelių nuostolių ir kad tauta nuo karo yra pavargusi. Šių gandų tikslas yra aiškus. Skaldymu mėginama palengvinti Sovietų Sąjungos karinę padėtį. Suprantama, kad šie gandai

yra visiškai nepagrįsti, kalbėjo toliau Tanneris. Iš jokių sluoksnių Suomijoje arba suomių iniciatyva nebuvo siekiama taikos derybų. Nėra jokių abejonių, kad Sovietų Sąjunga karą prieš Vokietiją pralaimės. Tanneris baigdamas pabrėžė, kad Suomijos karas yra apsigynimo karas ir kad Suomija nedalyvauja pasaulio valstybių atsiskaityme.

BULGARIJOS PANEIGIMAS ANKARA. Penktadienį visoje Turkijos spaudoje skelbiamas bulgarų telegramų agentūros pranešimas, kuriame paneigiama Reutersio žinia iš Ankaros, esą Bulgarija pradėjusi karinius pasirengimus Turkijos puolimui.

HULLIS SAKO: įsakymas šaudyti liečia visas 7 jūras

NEW YORKAS. Užsienių reikalų ministris erio pareiškimas spaudos konferencijoje dėl vadinamosios Amerikos „gynimosi zonos“ dalis penktadienio popietinėje spaudos aiškino ta prasme, kad šį gynimosi zoną praktiškai yra neribota ir apima visas jūras. Aikrašis „Journal American“ įdėjo straipsnį šia stambia antrašte: „Įsakymas šaudyti liečia visas 7 jūras, pareiškė Hullis“. Laikrašis „New York Sun“ rašo stambiomis raidėmis: „Amerikos įsakymas šaudyti — neribotas“. To laikraščio Vašingtono korespondentas rašo, kad kiek Vašingone ligi šiol pavykę patirti, visi Jungtinių Valstybių karo laivai gavo įsakymą skandinti ašies valstybių karo laivus, kur juos beužtikdami. Jei Roosevelt as ketvirtadienio vakare kalbėjęs tik apie vandenį, kuriuos Jungtinės Valsy-

bės laiko svarbiais savo gynybai, tai penktadienį, pasitiravus, pasirodė, kad šios gynimosi zonos ribos geografiškai nesandėjos nustatytos ir kad todėl Jungtinių Valstybių karo laivai ašies valstybių karo laivus visur laiko savo priešais. Telegramų agentūros „INS“ Vasingono korespondentas taip pat pažymį, kad karo laivynui duotasis įsakymas liečia ne tik Atlanto vandenyno Amerikos dalį, bet ir visas 7 jūras.

NEW YORKAS. Dėl Jungtinių Valstybių „gynimosi zonos“ aptarimo, kurį vakar spaudai padarė užsienių reikalų ministris Hullis, Associated Press korespondentas sako, jog užsienių reikalų ministris Hull'is yra sąmoningai neaiškiai pasisakęs. Hullio žodžiai reiškia, jog Jungtinių Valstybių vyriausybė pasiūlykanti sau teisę nustatyti, kur šios gynimosi zonos yra. Iš

škrųjų šiais Roosevelt'o pareiškimais visi laivinkystės keliai įtraukiami į Jungtinių Valstybių gynimosi zoną. Dėl to yra gyvai svarstomas klausimas, ar Jungtinių Valstybių karo laivai gaus įsakymą pulk vokiečių laivus tarp Islandijos ir Anglijos, ir, antra, ar Jungtinės Valstybės dabar lydės laivus iki pat Anglijos salos. Iš Roosevelt'o ir Hullio pareiškimų seka, kad Jungtinių Valstybių gynimosi zona, bus išplėsta net iki pačios Anglijos. Laivų nuskandinimas Raudonojoje jūroje kelia klausimą, ar ir šiame kelyje laivai turėtų turėti ginkluotą apsaugą. Toliau, esą, reikalinga pasvarstyti, ar vandenys apie Japonų salas taip pat turi būti įkomis gynimosi zona, nes pes juos turėsią eiti tiekimas sovietams.

NEW YORKAS. IX. 13. Kaip „New York Sun“ Londono korespondentas Maegowanas praneša, londoniško „Evening News“ nuomone, Roosevelt pareiškimai neraiškia „karo paskelbimo“, bet „masyvią karo intervenciją“. Laikrašis reikalauja, kad, jei ir ne tuojuo, tai artimiausioje ateityje būtų įvesti Jungtinių Vlsybių konvojai. „Daily Telegraph“ rašo, jog Jungtinės Valstybės Roosevelt'o pareiškimais paskelbusios naują politiką ir, būtent, „puskario“ politiką. Šiuo a veju, karo paskelbimas nėra reikalingas. Jungtinių Valsybių kongresas gali jai priarti ar ją atmesd, tačiau jis jokių atveju nieko padaryti prieš ją negali.

Vokiečių spauda apie paskutinįjį Roosevelto pareiškimą:

Piratas kalba apie teisę. Karo kurstytojas ieško naujų incidentų jūrose

BERLIN. Dėl Roosevelto kalbos „Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz“ pareiškia: „Jei Rooseveltas mano, kad savo dabartiniu įsakymu šaudyti, kurį jis stengiasi savo tautai pateisinti neteisėtais duomenimis, jis pasauliui tikrumo bus pasakęs ką nors nauja, tai jis klysta, nes jau prieš kelerą savaitę Amerikos karo laivynas gavo atitinkamus įsakymus, — tikrai iki šiol nebuvo drįstama juos oficialiai paskelbti. Dabar, pasinaudodamas savo naujaisiais klaidingais, Jungtinių Valstybių prezidentas mėgina pretenduoti į visas jūras, ir kiekvieną kuris jam tose jūrose nepatinka, „eliminuoti“. Ir visa tai jis vadina „jūrų laisvę“, kurią, nepaisydamas jokios logikos, jis saviškai, kad Jungtinės Valstybės nevaržomos galėtų aprūpinti medžiagomis kare dalyvaujančią valstybę. Bet už tai, pagal Rooseveltą, civiliųjų gyventojų aprūpinimas maisto produktais nėra savaiše suprantama teisė ir jis nepagrindžia „jūrų laisvės“.

Biuletėnis konstatuoja: „Rooseveltas, didybės manija sergantis imperialistas, kuris jėga nori gauti karą medžiagą iš šiaurės Amerikos ir Angliją, kuris bet kurį tų tikimų trukdymą, jei tai yra jo galioje, nori palaužti, kuris nori šaudyti ir kiekvieną, kuris plaukioja vandenyse, kokiu nors būdu rūpinčiuose šiaurės Amerikai, — tas Rooseveltas nori sukelti išpūdį, kad jam ir jo kraštui grėšias pavojus, kad jis, duodamas tokias derektyvas, gina savo teises. Tikrumoje, — pabrėžia baigdamas biuletėnis, niekas negali abejoti, kad Rooseveltas ieško tik incidentų, kurių pagalba, iškraipydamas faktus, jis tikrai sukelti ant kojų amerikiečių tautą ir paskui įstumti ją į „savo“ avantiūrą.

BERLIN. „Piratas kalba apie teisę“, „Karo kurstytojas ieško naujų incidentų jūrose“, „Rooseveltas motyvuoja savo įsakymą šaudyti krūva naujų melų“ — tokiais būdingomis antraštelėmis pažymėti komentarai, kuriais Berlyno spauda atsako į paskutinįją Jungtinių Valstybių prezidento kalbą. „Voelkischer Beobachter“ rašo: Amerikos tauta yra dar pakankamai sveika, kad jautų vidurinį nepasitenkinimą prezidentu, kuris savo įsakymą šaudyti drįsta vadinti „kelių mėnesių trukusių maldų pasekme“, — kuomet jis bolševikiškus kunigų žudikus ir moterų vienuolių niekintojus siūdo prieš Euro-

pą ir jos senąją kultūrą. „Visiems amerikiečiams aišku, kad atėjo laikas, kuomet amerikiečiai turi pagaliau gintis“, taip pasakė Rooseveltas. Čia, gal būt, buvo pats teisingiausias pasakymas visoje jo kalboje: iš tikrųjų, amerikiečiams jau nepasiliko daug laiko ginti savo taiką, laisvę ir savo tautos garbę nuo žmogaus, kurio prezidentavimą vėlesnės amerikiečių kartos turės laikyti tamsiausiu ir nešvariausiu Amerikos istorijos lapu.

„Berliner Boersen-Zeitung“ sumini ilgą eilę sąmoningų provokacijų, kurias Rooseveltas yra padaręs žodžiu ir veiksniu, ir pareiškia, kad visa tai buvo padaryta taikos, žmoniškumo ir religijos vardu, siekiant „atitolinti Ameriką nuo karo“. Turėdamas prieš akis tą tikslą, misteris Rooseveltas, tur būt, davęs dabar ir savo įsakymą šaudyti, apie kurį amerikiečiai turėtų su juo rimtai pasikalbėti.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ rašo: „Anglų propaganda dėl Roosevelto kalbos parodo, kokiu nervingumu varomas čia karo kurstytojas. Rooseveltas iškilmingai paragino amerikiečius valdyti nervus, bet jis pats puola į isteriką ir vėl pradeda pasakoti senas pasakas apie tariamus sąmokslus Pietų Amerikos kraštuose, kurie yra ne kas kita, kaip kurstytojiški jo špionažo biurų išradimai“.

„Berliner Lokal-Anzeiger“ konstatuoja: „Rooseveltas suinteresuotas visišku Europos kultūros išnaikinimu, net jei nuo to nukentėtų ir Anglija, nes jam svarbu, kad New Yorko žydai galėtų geriau siekti savo užgrobimo tikslų“.

„Zwölf Uhr Blatt“ pareiškia: „Nuogas ir pasigallėtinasis savo baurume yra tas kraujo ištroškęs imperialistas su garbėtroškiška krautuviniško siela, kalbą apie aukštas idejas. Naudodamasis moderniausiomis ir rafinučiausiomis priemonėmis viešajai nuomonei paveikti, jis rengiasi žengti paskutinį žingsnį“.

BERLIN. Didelėmis antraštelėmis, pav., „Rooseveltas nori provokuoti visose pasaulio jūrose“, arba „Prezidentas agresorius“, arba „Plutokratinis naikinamas idūklimas nežino jokių ribų“, sekmadienio Reicho sostinės spauda vėl svarsto Roosevelto kalbą. Laikraščiai ne tikrai smerkia prezidentą kaip „karo kurstytoją, neturintį drąsos garbingai atsakomybei“, arba kaip „užpuoliką Nr. 1, kuris veidmainiauja apsigynimu“, kuriam tarla-

mal esančios „priverstos“ Jungtinės Valstybės, bet taip pat smerkia jo patarėjus žydų pirklius, prie kurių dabar prisidėjo taip pat ilgametis prekybos atašė Jungtinių Valstybių ambasadoje Berlyne Douglas Milleris. Čia laikraščiai ypač smerkia Millerio vokiečių tautos išnaikinimo planą, kurį šis Jungtinių Valstybių diplomatas pasiūlė savo ponui.

„Voelkischer Beobachter“ konstatuoja: „Rooseveltas yra pavojingiausias karo provokatorius, kuris kada nors yra buvęs pasaulyje. Jis neturi net lūdnos drąsos prisipažinti prieš nešvarių darbų, bet kalba apie apsigynimą, galvodamas apie puolimą, ir ieško primityviausiu priežasčių primesti kaltę kitiems, kurią jis kaip tamsių užsakymų davėjų patikėtinis lengva širdžia pasiima“. Dėl Millerio vokiečių ūkio sunaikinimo plano laikraštis pabrėžia: „Plepūs viešosios nuomonės piratai, kurie prisideda prie vokiečių tautos žudymo planų, vieną kartą karaliai pasigallės, kad jie taip atvirai rodė savo niekšingumą ir tuo būdu padarė savo tautos lokią patarnavimą. Po šio karo pasaulis nebeatrodys taip, kad pinigų maišai būtų Cityje arba Wallstreete, kad būtų nustatoma kokias žalavas turi apdirbti kitos tautos, kokius maisto produktus vartoti, kokias prekes turi patys gaminti ir parduoti ir kaip turi vystytis tautos jėga.“

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ pabrėžia, kad ankstesnioji Roosevelto „plūdimų kanonada“ nedavusi vaisių, nes mes nesileidome išprovokuojami. „Ramumas, pabrėžia laikraštis, su kuriuo mes priėmėme jo kanonadą, galėjo įrodyti pasauliui ramią sąžinę, kurią mes vokiečiai Roosevelto procese turime prieš istoriją“. Baigdamas laikraštis pareiškia: „Mes esame per daug geros nuomonės apie daugelį amerikiečių ir jų sveiką protą, spėdami, kad jie netiki kiekvienai Baltųjų Rūmų viešpaties nesąmonei. Kad Vokietija ketinantį perkelti karą į Ameriką, yra kvaila nesąmone“.

BERLIN. Spauda greta Roosevelto pareiškimo svarsto ir JAV užsienių reikalų ministerio Hullio pasisakymą, pasak kurio, JAV prezidento įsakymas šaudyti bus taikomas visose septyniuose pasaulio jūrose. Laikraščiai tai vadina aukščiausio laipsnio viešai pripažintomis Jungtinių Valstybių provokacijomis.

Dr. August Halfeldas laikraštyje „Hamburger Fremdenblatt“ apibū-

dina Roosevelto pareiškimą, kaip nesuvaldomą JAV prezidento pretenziją viešpatuoti pasaulio jūrose. Praktiškai jis tuo būdu įsijungia į Anglijos viešpatavimo jūrose liniją. Rooseveltas tariasi turįs ginti, jo paties žodžiais tariant, „teisėtą prekybą“, pasiremiant išnuomojimo ir paskolinimo įstatymu. Šiuo įstatymu ne tik Anglijai, bet taip pat Kinijai, Sovietų Sąjungai ir kitoms valstybėms teikiama ginkla karulėsti ir įamžinti visuotiniam pasaulio konfliktui. Kiekvienai valstybei, kuri savisaugos instinktu besivadovaudama priešinas Jungtinių Valstybių ginklų siuntimui, Rooseveltas grasina šaudyti. Tas šaudymas neturi daugiau teisinio pagrindo, negu Amerikos gangsterių būdo tvirtumas. Paliesdamas Jungtinių Valstybių viešąją nuomonę, Dr. Halfeldas primena sistemingai per radiją, filmą ir spaudą sudaromą nuotaiką, kuri padarė karo neorinčią JAV tautą bežade. Jungtinių Valstybių gyventojai ir naujiausia savo prezidento pareiškimą sutiko tyliai ir apatiškai. Tik tuo esą galima paaiškinti, kad Rooseveltas paskutinėje kalboje savo visiems žinomą iškraipymo sugebėjimą pastūmėjo iki meistriškumo viršūnės. Pagaliau, rodos, Jungtinėse Valstybėse negali būti tokios nesąmonės, kuriai nebūtų tikima. Iš viso reikėjo tik tokio vyro, kaip Rooseveltas, kuris nuo 1937 m. są-

moningai sabotavo visas Europos pastangas susitarti, kad būtų išgalvota „Amerikos apsigynimo vandenų“ sąvoka. Ši sąvoka, jo nuomone, leidžia jam teisės skraiste pridengti neabejotiną užpuolimą jūroje. Jei užsienių reikalų ministras Hullis norėtų Roosevelto įsakymą šaudyti matyti pritaikytą visose pasaulio jūrose, rašo Dr. Halfeldas baigdamas, tai reikia pakartotinai nurodyti, kad Jungtinių Valstybių interesams šiam kare ašies valstybės ne vieną valandą negrasino. Šis Jungtinių Valstybių „grasinimas“ pasireiškia vien tik Reicho ir Italijos priešų aprūpinimu ginklais iš šiaurės Amerikos, kuo siekiama išplėsti Europos karą beribiems laikams. Pikantiškai atrodo, tai, kad kapitalistiškasis Rooseveltas „teisėtą“ ginklų statymą Maskvai apsaugą vadina Jungtinių Valstybių gynimosi interesais. Rooseveltas galutinai įrodė, rašo „Berliner Nachtausgabe“, kad jis, neatsiklausdamas kongreso ir gyventojų, nori įsivelti į karą su Vokietija. Tas pats laikraštis dėl Hullio pareiškimo rašo: „Čia Rooseveltas pasirodo toks, koks jis iš tikrųjų yra“. Rooseveltas įrodė, kad jis noris palaužti savo priemonių netikrumą, nes jose glūdi aukščiausias provokacijos laipsnis ir galimumas laikyti Jungtinių Valstybių gyventojus nežinojime.

J. Valstybių karo bazės Liberijoje

NEW YORKAS. Guy Richards rašo „New York Daily News“ laikraštyje, jog dabar yra aišku, jog Jungtinės Vals.ybės galutinai atsistojo Afrikoje tvirta koja. Jungtinių Vals.ybių vėliava bus ant visuomet iškelta negrų respublikos Liberijos krantuose. Paskutiniaisiais mėnesiais Jungtinių Valstybių pasiuntinys Liberijoje pasirašė orinio susisiekimo tarp Jungtinių Vals.ybių ir Liberijos sutartį. Iki šiol Monrovia buvusi neoficiali

Jungtinių Valstybių jūrinė bazė. Jungtinių Vals.ybių pasiuntinys dabar turės teisę įkurti Liberijoje „Jungtinių Vals.ybių gynimosi bazę“. Šios bazės bus apie 700 mylių nuo Dakaro. Toliau Jungtinės Vals.ybės ten įkursiančios didelės gumos plantacijos, kad ašipalaiduotų nuo Olandų Indijos tikimų. Be to, Liberija būsianti Panamerican Airways vyriausioji sto'is orinio susisiekimo linijoje tarp Amerikos ir Afrikos

Tikrai žydiškas pasielgimas

NEW YORKAS. Pasak „New York World Telegram“, News Jersey valstybėje policija suėmė vieną žydą, kuris Jungtinių Valstybių pagalbos akciją Anglijai panaudojo dideliu savo bižnui. Žydas buvo „nemokamai“ pavedęs savo

sunkvežimį ir juo rinko privatiuose namuose drabužius, kurie turėjo būti išsiųsti į Angliją. Tačiau, kaip policija konstatavo, jis važiuodavo į savo namus. O namie, visus geresnius atrinkdavo, o likusius nugabendavo į rinkimo vietą.

Pulkininkas J. Petraitis

Kaip jie mus sušaudė

21

KAMERA NR. 143.

Iėjęs į kamerą, dešinėj pusėj pamačiau visą eilę ant grindų gulinių vyrų. Jie gulėjo ankštai susiglaudę vienas prie kito ant čiužinių galvomis į sieną ir pilkomis bei rudomis kalėjimo antklodėmis užsikloję. Kitam pasienyje, kairėj, buvo sukrauti dubenėliai, puodukai, šaukštai ir drabužiai. Tarp gulinių vyrų kojų ir sukrauti drabužių praėjimo veik nebebuvo, nes kameros ilgis apie šešis metrus, o plotis — apie tris. Kairiam kampe ant radiatoriaus stovėjo vienas skardinis bakas su variniu kraneliu apačioje švariam vandeniui laikyti, o kitas didesnis toks pat bakas „paraše“ vadinamas be kranelio, tik su vožtuvu, stovėjo ant grindų pilti pamazgoms ir kitiems neberekalingiems skyčiams. Kameros oras buvo labai šiltas ir tvankus, kaip pirtyje, nes tik vienas išimtas stiklas lango viršuje neįstengė pakankamai jo įleisti.

Iėjęs į kamerą, pasidėjau savo į kamuolį svyniotą čiužinį čia pat prie durų tarp gulinių vyrų kojų ir bako su pamazgomis ir ant jo atsisėdau pailsėti. Beveik visi gulintieji vyrai kilstelėjo galvas pažiūrėti, kokį čia naują „žvėrį“ atvedė į jų narvą ir sutrukdė geriausią poilsį prieš pat komandą „kelk“. Jie pirmieji užkalbino mane:

— Ar seniai iš laisvės?

— Ne iš laisvės, bet iš karcerio, — nedrąsiai atsakiau jiems. — Sėdžiu jau nuo gruodžio 24 d.

Kadangi buvau ne iš laisvės atvestas, bet jau, palyginti, senas kalinys iš karcerio, tai jiems nebuvau labai įdomus, bet, priešingai, net nepageidautinas gyventojas, nes ir be manęs jiems buvo per daug ankšta ir oras per tirštas. Jų gi iš viso buvo dešimt vyrų su apžėlusiais ir išblyškusiais be jokio gyvumo veidais, kaip numirėlių, tokiam mažam kambariuke, kur jų pačių nuolat iškvėpiamas oras nedavė jų plaučiams laisvai kvėpuoti. Todėl jie ir buvo tokie išblyškę. Tik vienas jų, prie durų gulėjęs, kiek ilgėliau su manim pakalbėjęs, irgi tuojau užmigo. Man pasidarė labai neįdomu, nežinant, tarp kokių žmonių esu patekęs, ar kriminalinių, ar politinių nusikaltėlių, nes, patekęs tarp kriminalinių nusikaltėlių, nežinant jų kameros tradicijų, sunku būtų prie jų prisitaikyti. Aš paliaui jų kojas šiaip taip ištiesiau savo čiužinį, atsigulčiau ir labai skaniai miegojau iki tokios pat komandos, kurią girdėdavau karceryje: kelk.

— Ar tai Petraitis? Nepažinome, — labai nustebe, paklausė mane kai kurie jau iš miego atsipeikėję vyrai: — ai, ai kaip jis paseno! Pažinti jo nebegalima.

Staiga pamačiau kad esu tarp labai gerų mano pažįstamų: Liongino, Petro ir Vlodo. Kiti septyni buvo nepažįstami, bet tuojau supratau, kad jie visi yra politiniai kaliniai. Labai apsidžiaugiau, nes pasijutau, kaip laisvėje esąs. Dabar, pamaniau sau, kad ir sušaudys mane — nebebus baisu, nes yra gyvų žmonių, kurie žinos apie tai ir praneš, kam reikia.

Atsikėlė ir apsirėngę tuojau visi jie grie-

bėsi taisyti savo guolius, sulankstydami savo čiužinius prie sienos, uždengdami juos antklodėmis taip gražiai ir patogiai, kad iš tų čiužinių pasidarė tam tikri foteliai su minkštomis atramomis į sieną, ant kurių buvo labai patogų sėdėti ir... paslapčiomis nuo „vilkelio“ akies snausti.

Po to ilgu apitamsiu koridorium, kurio abiem pusėm buvo aštunto skyriaus kamery durys Nr. 142 — 150, nuvedė mus į ruošos kambarį — išvietę. Tai gan erdvus kambarys: cementu išlietas grindys, prie vienos sienos trys vandens kranai praustis, kurių apačioj skardos lovys vandeniui nubėgti, prie kitos sienos keturios tupinyčios, didelis langas, kurio stikluose įlietas tankus plonų vielų tinkelis. Lange, iš lauko pusės, stori geležiniai grotai, tokie pat, kaip ir kamery. Luby viduryje didžiulis iškritęs tinko lopas, su likusiais supuvusių balanų bei žagarų galais, palšos, drėgnos, rudais pelėsiais apaugusios sienos, įvairiais rašmenimis išbraižytos. Eidami į ruošą, atsinešėme savo „parašę“ ir vandens baką „Parašę“ reikėjo išpilti ir išplauti, o vandens baką — vandens pripilti.

Čia aš tarp naujųjų savo draugų buvau naujokas ir nežinojau, ką turiau daryti, todėl jie man liepė tuojau išsirengti nuogai ir gerai išsiprausti. Jie labai nustebo pamatę, kad mano marškiniai visiškai supuvę ir sudrisę — iš baltinių belikę tik vieni juodi skudurai, nes karceryje būdamas ne karto nebuvau nusirengęs. Ypač labai rūpestingai mane apžiūrėjo ir išplovė mūsų darbštus Lionginas, kuris, pažvelgęs į nuogą mano nugarą, paklausė:

— Iš kur tamstai, pulkininke, ant nugaros atsirado tokia keista žymė?

(B. d.)

Vier dicke Brocken mit zusammen 210.000 BRT

Aus der Arbeit deutscher Kampfflugzeuge

Berlin, 12. September
Deutsche Kampfflugzeuge versenkten in der Nacht zum 12. September, wie DNB von militärischer Seite erfährt, aus einem britischen Geleitzug südöstlich von Great Yarmouth drei Schiffe von 9.000, 8.000 und 4.000 BRT, zusammen also 21.000 BRT. Ferner beschädigten sie einen leichten Kreuzer. Auf der Höhe von Alnwick an der englischen Ostküste wurde ein Handelsschiff von 2.000 BRT im Tiefflug angegriffen und erheblich beschädigt.

Deutsche Kampfflugzeuge griffen in der Nacht zum 12. September mehrere britische Hafenstädte, einige Flugplätze und ein Stahlwerk bei Middlesborough mit Erfolg an. In dem Stahlwerk wurde die Hochofenanlage und die Kokerei von mehreren Bomben getroffen.

Stalin schwer im Druck

ER BRACHT DRINGEN KRIEGSMATERIAL VON ROOSEVELT

Zu der gestrigen Unterredung Roosevelts mit dem Sowjetbotschafter meldet „INS“ aus Washington, es werde angenommen, dass der Sowjetbotschafter Roosevelt ein Ersuchen Stalins um schnellste Anlieferung von USA - Kriegsmaterial überreicht habe. Stalin soll dabei mit Nachdruck darauf hingewiesen haben, dass die Sowjetarmee dringend Materialhilfe benötige. Von der Schnelligkeit, mit der aus USA und England angeliefert werde, hänge die Möglichkeit des weiteren sowjetischen Widerstandes ab. „INS“ meldet in diesem Zusammenhang, der Bestand der Luftwaffe der Sowjets habe einen gefährlichen Tiefstand erreicht.

Gandhi schweigt zu Churchills Unterhauserklärung

Nach englischen Meldungen aus Bombay lehnte es Gandhi ab, sich zu der letzten Unterhauserklärung Churchills über die Entwicklung der indischen Verfassungsfrage zu äussern. Er bemerkte nur, dass sein Schweigen mehr bedeute als Worte. Den gleichen englischen Meldungen zufolge nehmen auch viele indische Zeitungen zu den Äusserungen Churchills eine ablehnende Stellung ein. So erklärte die Zeitung „Hindu“ (Madras), dass Churchill besser getan hätte, wenn er überhaupt nicht gesprochen hätte.

Russen demolieren Petersburg

Berlin, 15. September
Im Nordabschnitt der Ostfront haben deutsche Einheiten, wie DNB von unterrichteter Seite erfährt, bolschewistische Gefangene eingebracht, deren Aussagen von besonderer Bedeutung sind. Sie berichten, dass in sämtlichen Bezirken der weiträumigen Stadt Leningrad

Vor neuen Schlachterfolgen im Osten

Die letzten OKW - Berichte - Generaloberst von Schobert gefallen

Aus dem Führer-Hauptquartier, 14. September.

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Im Osten bahnen sich durch den günstigen Verlauf der Operationen neue Schlachterfolge an. Nachdem starke deutsche Kräfte in die Befestigungsfront von Leningrad eingebrochen sind, wird die enge Einschliessung der Stadt trotz erbitterter Gegewehr unaufhaltsam fortgesetzt. Südlich der Faeroer-Inseln wurde am gestrigen Tage ein feindlicher Frachter durch Bombenwurf schwer beschädigt. Bei dem im gestrigen Wehrmachtsbericht gemeldeten erfolgreichen Angriff der Luftwaffe auf einen Geleitzug Ostwärts Great Yarmouth erhielt auch ein britischer Zerstörer einen Bombentreffer schweren Kalibers. In Nord-Afrika bombardierten deutsche Kampfflugzeuge in der Nacht zum 13. September und am gestrigen Tage britische Flakstellungen und Zeltlager um Tobruk. Kampfhandlungen des Feindes über dem Reichsgebiet fanden weder bei Tage noch bei Nacht statt. Am 12. September fiel in den Kämpfen an der Ostfront der Oberbefehlshaber einer Armee, Generaloberst Ritter von Schobert.

Das Oberkommando der Wehrmacht gab am 13. September bekannt: An der Ostfront verlaufen die Angriffsoperationen planmässig und erfolgreich.

Unterseeboote versenkten in erneuten Angriffen gegen den im gestrigen Wehrmachtsbericht ge-

meldeten feindlichen Geleitzug vier weitere Handelsschiffe mit zusammen 19.000 BRT sowie drei Bewachungsfahrzeuge. Damit hat der Feind aus diesem Geleitzug 28 Handelsschiffe mit zusammen 164.000 BRT verloren. Im Kampf gegen Grossbritannien erzielte die Luftwaffe in der letzten Nacht Bombentreffer auf drei grossen Handelsschiffen eines feindlichen Geleitzuges ostwärts Great Yarmouth.

Weitere wirksame Luftangriffe richteten sich gegen Flugplätze in den Midlands sowie gegen Rüstungsbetriebe und ein Tanklager im südosten der Insel. Bei einem Tagesangriff auf Scarborough erzielten Kampfflugzeuge Bombentreffer schweren Kalibers in einer Fabrikanlage. In Nordafrika bombardierten deutsche Kampfflugzeuge in der Nacht zum 12. September Port Tewfik sowie Oella im Hafen von Suez. Eine Reihe grosser Brände liess den Erfolg dieses Angriffs erkennen. Britische Flugzeuge griffen in der letzten Nacht den Raum Frankfurt am Main und Mannheim an. Bombenwürfe auf Wohnviertel forderten einige Verluste unter der Zivilbevölkerung. Flakartillerie schoss zwei feindliche Bomber ab.

Lindbergh: Englands Lage ist verzweifelt

Ernstere Warnung an die Juden / USA verweigert heute nur über einige hundert Flugzeuge

Des Moines, 13. September.
(Idaho) In seiner Rede vor dem „America First Committee“ führte Lindbergh aus, die drei Gruppen, die in der Kriegshetze in Amerika führend seien, die Engländer, die Juden und die USA-Regierung selbst, hätten zuerst den Plan gehabt, Amerika unter der Tarnung einer „Verteidigung“ in den Krieg hineinzuführen. Der zweite Schritt, den sie getan hätten, sei der Versuch gewesen, Amerika in den Krieg zu verwickeln, ohne dass sich das USA-Volk dieser Tatsache bewusst würde. Dann hätten sie versucht, Zwischenfälle herbeizuführen, die Amerika zwingen würden, in den Krieg einzutreten. Jedoch hätten bisher solche für einen Kriegseintritt genügenden Zwischenfälle gefehlt, obwohl sie bereits sichtlich in Vorbereitung seien.

Englands Lage bezeichnete Lindbergh als „verzweifelt“. England sei nicht stark genug, um auf dem europäischen Kontinent einzufallen und den Krieg zu gewinnen, den es an Deutschland erklärt habe.

England könne auch nicht den Krieg in der Luft gewinnen, gleichgültig wie viel Flugzeuge ihm aus Amerika geschickt würden.

Selbst ein Eintritt der USA in den Krieg könne kaum die Lage ändern. Wenn England, so meinte Lindbergh, nicht von den USA finanziell wie militärisch unterstützt worden wäre, hätten die Engländer bereits vor Monaten Friedensverhandlungen anzubahnen versucht.

Lindbergh warnte dann die Juden davor, sich für eine Kriegsteilnahme der USA einzusetzen, da

Der an der Ostfront gefallene General-Oberst Ritter von Schobert wurde am 13. März 1891 als Sohn eines Offiziers in Würzburg geboren. Den Weltkrieg machte er als Bataillonsadjutant des ersten bayerischen Infanterie-Regiments mit. Durch die Auszeichnung mit dem Ritterkreuz des bayerischen Militär - Max - Josef - Ordens mit Schwertern erwarb er den persönlichen Adel. Nach dem Zusammenbruch wurde Hauptmann Ritter von Schobert in die Reichswehr übernommen, wo er sich als Inspekteur der Infanterie um die moderne Gliederung und Ausbildung der deutschen Infanterie besondere Verdienste erworben hat. Als General der Infanterie nahm Generaloberst von Schobert an der Befreiung der Ostmark und des Sudetenlandes teil. Mit der Auszeichnung des Ritterkreuzes zum Eisernen Kreuz und der Beförderung zum Generalobersten fanden die Verdienste des Generaloberst während des Westfeldzuges ihre Anerkennung. Im September 1940 wurde Generaloberst von Schobert an die Spitze einer Armee gestellt, die im Feldzug gegen die Sowjetunion unter seiner Führung bereits grösste Erfolge erkämpft hat.

die die ersten sein würden, die die Konsequenzen zu fühlen bekämen. Es sei eine grosse Gefahr für die Juden Amerikas, dass sie so stark an der Filmindustrie, dem Pressewesen und dem Rundfunk interessiert seien. Sie hätten sowohl auf diesen Gebieten wie auf die Regierung der USA selbst grossen Einfluss. Lindbergh führte weiter aus,

die internationale Lage sei dazu benutzt worden, um Roosevelt einen dritten Amtstermin als USA - Präsident zu sichern.

Roosevelts Machtbehaltung sei abhängig von der Aufrechterhaltung des nationalen Krisenzustandes. Die Regierung Roosevelts sei gefährlich, weil sie mit Ausflüchten arbeite. Während sie dem Volk die Erhaltung des Friedens verspräche, habe sie die USA tatsächlich an den Kriegsrand geführt, ungeachtet der gegebenen Versprechen, das Land aus dem Krieg fernzuhalten. Sobald die Engländer, Juden und die Roosevelt-Administratoren ihre Kriegsagitation einstellen, bestehe keinerlei Gefahr mehr, dass die USA in den Krieg verwickelt würden.

Lindbergh griff dann das England-Hilfsgesetz an, das die Ueberlastung der Hauptproduktion der Rüstungswirtschaft der USA an England vorsieht. Heute, zwei Jahre nach Kriegsbeginn, hätten die USA nur einige hundert Flugzeuge für ihre eigenen Zwecke zur Verfügung, stellte Lindbergh fest. Weiter kritisierte er das Rüstungsprogramm der USA, das in der Hauptsache von einer Kriegsführung in Europa anstelle einer Verteidigung der USA ausgehe.

zahlreiche Sprengungen vorgenommen wurden. Unter Leitung politischer Kommissare wurden vor allem wichtige öffentliche Gebäude, aber auch zahlreiche Wohnhäuser in Trümmer gelegt. Die Gefangenen, die erst vor Kurzem aus Leningrad an die Front geschickt worden waren, erzählten, vor allem Bahnhöfe, Postämter, Verwaltungs- und Regierungs Gebäude, Schulen und Wohnhäuser auf Anweisung der Politruks zersprengt würden. Diese Feststellung hält man hier für umso bemerkenswerter, weil Moskau und London in letzten Zeit mehrfach die falsche Behauptung in die Welt gesendet haben, Leningrad habe durch die Beschliessung durch schwere deutsche Artillerie bereits umfangreiche Schäden erlitten. In Wirklichkeit aber sind es, wie durch die Gefangenaussagen bewiesen wird, die Bolschewisten selbst, die Leningrad noch vor der eigentlichen Beschliessung durch die Deutschen in Schutt und Trümmer legen.

KURZE TAGESMELDUNGEN

Der finnische Gesandte Procopé dementierte, nach einer Meldung von Associated Press aus Washington, auf Veranlassung der finnischen Regierung, dass seine Regierung irgendwelche Vorschläge zur Beilegung des finnisch - sowjetischen Krieges gemacht habe. Procopé wies besonders darauf hin, dass kein Vertreter Finnlands in irgendeinem neutralen Lande, auch nicht bei einem USA - Vertreter Vermittlungsfähler ausgestreckt habe, um angeblich festzustellen, ob die Sowjets bereit seien, Friedensverhandlungen auf der Basis der alten finnischen Grenzen aufzunehmen.

Die Nordische Gesellschaft kann auf eine 20-jährige Tätigkeit zurückblicken. In dieser Zeit hat die Gesellschaft an der Verständigungsarbeit zwischen den Verwandten germanischen Völkern mitgewirkt.

Wie aus Bagdad gemeldet wird, ist der britische Generalmajor Bremilow zum Generalinspekteur der irakischen Streitkräfte ernannt worden, als Nachfolger des nach England abberufenen Generalmajors Waterhouse.

Der Stand nach der 6. Runde im Europa - Schachturnier ist folgender: Aljechin und Stolz je 4½ Punkte, Bogoljubow und Lundin je 4, Nielsen 3½ und 1 Hängepartie, Füsterr und Foltys je 3½, Mross und Richter je 3, Raber 2½ und 1 Hängepartie, Rethy, Kieninger und Opocensky je 2½, Cortlever 1½, Leepin und Rohacek je 1 Punkt.

Präsident Roosevelt hatte eine Unterredung mit der USA - Abordnung, die nach Moskau reisen wird. Nach dieser Unterredung erklärte Harryman, dass man bald in Moskau die Frage von USA - Lieferungen für die Sowjets behandeln werde. Das Hilfsprogramm werde zeitlich nicht begrenzt werden. Der Persische Golf werde einer der wichtigsten Lieferungen neben Wladiwostok werden.

Der Führer und Oberste Befehlshaber der Wehrmacht verlieh das Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes an: General der Kavallerie Hansen, Kommandierender General eines armee-korps, Oberstleutnant Ritter von Hengli, Kommandeur eines Gebirgsjägers - Regiments, Hauptmann Salminger, Bataillonskommandeur in einem Gebirgsjäger - Regiment, Oberleutnant von Flotow, Kompanieführer in einem Schützenregiment, Leutnant Thofern, Zugführer in einem Schützenregiment, Unteroffizier Erich Rossner, in einer Panzerjäger - Abteilung.

Das Komitee der antibolschewistischen Aktion im besetzten Gebiet Frankreichs gibt bekannt, dass es auf Wunsch zahlreicher Volkskreise beschlossen habe, seine aktivität und Propaganda erheblich zu verstärken.

nere Schiffe in Brand geworfen. Besonders starke Verluste an Menschen und Material erlitten die Bolschewisten im Raum von Wiluki -Perfatin durch schwere Angriffe der deutschen Luftwaffe, wie DNB von unterrichteter Seite mitgeteilt wird. Insgesamt wurden 10 Transportzüge, 2 Lokomotiven und 2 Panzerzüge vernichtet. Ausserdem wurden 322 Lastkraftwagen zerstört und 150 Lastkraftwagen beschädigt. Vor der Westspitze der Krim warfen deutsche Flugzeuge ein Handelsschiff von 3 bis 4.000 BRT. in Brand. In der Dnjepr -Mündung richteten Bombentreffer schweren Schaden auf 2 sowjetischen Monitoren an. In Raum von Priluki wurden im Laufe des 13. September durch die deutsche Luftwaffe zahlreiche Volltreffer in Sowjetkolonnen erzielt. Südwestlich Brjansk wurden Befestigungsanlagen und Eisenbahziele erfolgreich bekämpft. Bei Ilimia erfolgten heftige deutsche Angriffe auf bolschewistische Bereitstellungen und Kolonnen, bei denen 177 Lastkraftwagen zerstört wurden.

Trotz Behinderung durch die Wetterlage fügte die deutsche Luftwaffe am 13. September in Raum südlich Leningrad, wie DNB gemeldet wird, den Bolschewisten erhebliche Schäden zu. Sie führte erfolgreiche Angriffe gegen bolschewistische Stellungen und Kolonnen durch. Mehrere Volltreffer in ausgebauten Feldstellungen sowie in fahrende Eisenbahnzüge wurden beobachtet. Falk-Batterie-stellungen und andere militärische Verteidigungsanlagen der Insel Oesel waren das Ziel weiterer Angriffe im Laufe des 13. September. Zahlreiche Treffer mit nachfolgenden Bränden und Explosionen, besonders an der Nordküste der Insel, wurden beobachtet.

Im Laufe des 13. Septembers und in der Nacht zum 14. September schoss die deutsche Luftwaffe, wie unterrichtete Stellen mitteilen, 32 Sowjetflugzeuge im Luftkampf ab. 13 Sowjetflugzeuge wurden durch Flakartillerie und 8 am Boden zerstört. Damit verlor die sowjetische Luftwaffe in diesem Zeitraum insgesamt 53 Flugzeuge.

Am Irrtum erkannt

Eines Tages erschien Mommsen auf dem Charlottenburger Amtsgericht, um dort sein Testament zu hinterlegen. Der Richter, der ein guter Jurist und Philologe war und Mommsen natürlich kannte, musste ihn trotzdem um Ausweisepapiere bitten. „Ich habe nichts dergleichen mitgebracht“, erwiderte Mommsen befremdet, „weil ich annahm, hier genügend bekannt zu sein“. „Gewiss habe ich Ihr Bild oft gesehen“, antwortete der Richter. „Aber Sie müssen doch selbst zugeben, dass eine solche Kenntnis für juristische Zwecke nicht genügt.“ Der greise Gelehrte klagte nun, dass er so viel Zeit verliere, wenn er erst wegen der gewünschten Papiere nach Hause fahren müsste - damals gab es ja noch keine Autobusse und elektrische Bahnen! Ob es denn kein anderes Mittel gebe, um seine Identität zu beweisen? Der Richter überlegte. „Halt, ich hab's!“ rief er dann aus. „Können Sie mir den Unterschied zwischen res mancipis und res nec mancipis genau auseinandersetzen?“ Mommsen, nun ganz in seinem Element, begann sofort einen geistvollen Vortrag über das Thema. Als er geendet, sagte der Richter missbilligend: „Ja, das ist diese falsche Mommsensche Auffassung. Zweifellos, Sie sind Mommsen!“ ck

NEUE ERFOLGE DER KRIEGSMARINE

BERLIN, 15. SEPTEMBER
Die deutsche Kriegsmarine erkämpfte in der Woche vom 6. September bis 13. September ausserordentliche Erfolge. Schnellboote versenkten am 7. September aus Geleitzügen fünf Handelsschiffe mit 13.500 BRT. U-Boote meldeten am 9. September die Versenkung von 21.500 BRT. Sie griffen ferner in den Gewässern um Island einen ganzen Geleitzug von 40 Handelsschiffen an und schossen 28 Schiffe mit 164.000 BRT. in den Grund. Vorpostenboote wiesen den Angriff eines britischen Schnellbootverbandes auf einen deutschen Geleitzug ab und versenkten drei britische Schnellboote. Rechnet man zu den Versenkungen britischer Handelsschiffe durch deutsche Schnellboote und U-Boote mit insgesamt 199.000 BRT noch 93.000 BRT hinzu, die die deutsche Luftwaffe im gleichen Zeitraum versenkt hat, so verloren die Briten in dieser Woche 292.000 BRT Handelsschiffsraums.

Landbruecke zur Krim im Stuka-Angriff

Berlin, 15. September.

Starke Verbände deutscher Sturzkampfflugzeuge haben am 14. September feindliche Befestigungsanlagen auf der Landbrücke zur Krim erfolgreich angegriffen, wie DNB von militärischer Seite erfährt. Dabei wurden Artilleriestellungen und Feldbefestigungen schwer getroffen. Die völlige Vernichtung von mehreren Geschützen und 40 Fahrzeugen konnte beobachtet werden. Bei einem gleichzeitigen Angriff auf einen Flugplatz wurden in den Hallen Brände hervorgerufen und mehrere Flugzeuge am Boden zerstört. Zwei feindliche Flugzeuge, die während des Angriffs zu starren versuchten, wurden aus nied-

riger Höhe durch den Explosionsdruck der deutschen Bomben wieder zu Boden geschleudert, wo sie zerschellten. Weitere deutsche Sturzkampfflugzeuge griffen eine feindliche schwere Batterie auf einer Insel an, die der Dnjepr-Mündung vorgelagert ist. Die Geschützstellungen wurden zerstört. Das dazugehörige Munitionslager geriet in Brand, wobei eine Reihe starker Explosionen entstanden. Im Kampfraum um Leningrad richteten sich die Angriffe der deutschen Luftwaffe am 14. September weiterhin gegen die feindlichen Befestigungsanlagen, Feldstellungen und Erdtruppen. Vor dem Rigalschen Meerbusen wurden zwei kle-

Kunigaikštis Konoye

„Japonija dabar stovi prieš rimčiausią krizę savo istorijoje. Ją nugalėti tėra tikta vienas kelias — tai kiek galima stipresnė visų tautos ūkinių jėgų mobilizacija“. Šiuos žodžius prieš keletą dienų pasakė ministeris pirmininkas aukštesniųjų valstybės valdininkų konferencijoje. Šios jo pastabos rimtumas nebuvo praleistas pro ausis, bet jį to nurodytą kelią netgi ypatingai atkreiptas dėmesys. Visų jėgų subūrimas, kad tuo būdu būtų suardytas grasinantis ABCD bloko smaugimas, kaip tik ir yra kunigaikščio Konoyės politikos loginio tęsinio pagrindu. Tą politiką jis pradėjo 1940 m. liepos mėn., kai antrą kartą sudarė vyriausybę. Tuomet tai ir buvo Japonijos žengtas pirmas žingsnis nuo konstitucinės demokratijos į autoritarinę valstybę. Per vieną mėnesį buvo paleistos didžiausios parlamentinės eros partijos: Minseitō ir Seiyūkai.

Konoye paskelbė savo programą: „Totališkumo sąvoka, kaip ji jau iš tikrųjų šimtmečius egzistuoja, ir bus Japonijoje, naujai valstybę kurliant, vedamoji mintis, tauta, susibūrusi į antpartinę organizaciją, bus pritraukta bendradarbiauti su valstybe, Tenno (imperatoriaus) vadovaujama; pasaulinės krizės metu Japonijos uždavinys įvykdyti Rytų Azijos pertvarkymą“.

Kas gi tas vyras, kuris vykdo šią programą? Tai nėra joks ekstremistas, kuris pakartotinai norėtų visomis priemonėmis vykdyti tą politiką, kurią dabar diplomato metodais vykdo Konoye, kuris nenori daugiau užsibrėžti, negu reikia. Būtinai atvejais tačiau jis pasirenka kelią, kurį Japonijos atėitį mato tikrai didesnį

Japonijoje, arba, kaip jie sako, naujai pertvarkytoj Rytų Azijoje. Tačiau jis taip pat nėra ir iš abiejų partijų parlamentarų, prieš kurių pirklišką buržuazinę politiką jau keletas metų yra nusistačiusi armija ir laivynas, jaunuomenė ir valstiečiai. Konoye yra kilęs iš aukštosios aristokratijos. Jis yra kilęs iš vienos nedaugelio tokių šeimų, kurių dukterys gali būti imperatorių žmonomis. Jis nėra senos generacijos, turėdamas 50 metų jis kaip tik ir yra vienas jaunesniųjų krašto politikų. Jo tėvas buvo Aukštųjų rūmų pirmininkas, ir jis, Ayamaro Fumimaro Konoye, 1933 m. taip pat buvo jų pirmininku. Valstybės valdyme ir politikoj jis yra kunigaikščio Saionji mokinys. Saionji buvo tėviškas Konoyės draugas. Mirus Konoyės tėvui, Saionji pasiėmė jaunąjį kunigaikštį auklėti, ir šis jaunas politikas lydėjo jį 1919 m. į Paryžiaus konferenciją. Tenai Konoye ir buvo įvestas į didžiąją politiką. Japonijoje gi, kaip savo šeimos atstovas, jis įėjo į Aukštuosius Rūmus, kur jis kaip dvasinis Saionji įpėdinis ir artimas imperatoriaus giminaitis, vaidino svarbų vaidmenį. 1936 m. Tenno buvo pavadęs jam sudaryti ministrų kabinetą, bet Konoye atsisakė. 1937 m., monarcho pakartotinai prašomas, Konoye sudarė vyriausybę, kuri 1939 m. pasitraukė.

Nežiūrint puikių diplomatinė sugebėjimų, Konoyei nepavyko išlyginti buvusių vidaus priešingumų. Jo sukurtoji vienybės partija negalėjo jam duoti parlamentinio pagrindo sėkmingai vyriausybės veiklai. Užsienių politikos atžvilgiu jis negalėjo išpildyti niponistų ir aktyvistų reikalavimų. Taigi,

parlamentinės sistemos rėmuose jam nieko kito neliko, kaip tik prašyti imperatorių atiduoti ministrų kabineto vadovybę kitam asmeniui.

1940 m. liepos mėn. pasaulinės politikos įvykiams spaudžiant, jis sudarė antrą kartą vyriausybę, kuri bando autoritarinį kelią. Ministerio pirmininko asmenyje reprezentuoja pastangas rasti sintezę tarp feodalinės praeities ir revoliucinės atėties. Kartu Konoye jau dėl ūkinio ginklavimosi interesų stengiasi visas jėgas, kurios iki šiolei stovėjo už parlamentarizmo, kiek galima ramiau, be trynimosi, įjungti į savo vienybės partiją. Atėitis parodys, ar šis sintezės kelias, kuris ir yra kunigaikščio Konoyės kelias, veda į tikslą. Jis yra sunkinamas keblios pasaulinės situacijos ir vidaus problemų gausybės.

JAPONIJOS PASIUNTINYS AMERIKAI IŠPLAUKE Į VAŠINGTONĄ

TOKIO. Domei žiniomis, japonų pasiuntinys Jungtinėse Valstybėse Kaname Vakasugis ryšą nežinomu laivu išplaukė į Vašingtoną. Kaip žinoma, Vakasugis rugpiučio 30 d. buvo atvykęs iš Jungtinių Valstijų į Japoniją padaryti pranešimo apie diplomatinę ir politinę padėtį Jungtinėse Valstybėse.

FILIPINUOSE IŠSIVERŽĖ UGNIKALNIS

NEW YORKAS. Jungtinių Valstijų radijo pranešimu, Filipinuose prasidėjo ugniakalnio išsiveržimas. Esą padaryta didelių nuostolių. Gyventojai pateko į paniką.

Pažanga linų rūšiavime

Linų rūšiavimo kursus baigusieji su kursų vadovybe ir lektorais.

Lietuva užaugina gana daug linų, nes linų pluošto gamyboj pasaulyje užima trečią vietą. Linų derlius ir linų apdirbimas Lietuvoje dar nėra pakankamai geras, o kai kuriose vietose gerokai atsilikęs. Ilgą laiką didelė netvarka buvo ir su linų prekyba.

Ūkininkas nori gauti teisingą kainą už savo gaminį. Kas geresnius linus užaugino, geriau juos išmirkė, ar klojėjo, prie tinkamesnės temperatūros džiovino, geresnėmis mašinomis mynė ir brukio, tas turėtų gauti ir didesnę kainą. Šito tikslo siekdama, Kooperatyvų Sąjunga „Linai“ šiauliuose, „Lino“ I fabrike, linų rūšiotojams suruošė vieno mėnesio kursus. Kursai tęsėsi nuo rugpiučio 11 d. iki rugšėjo 11 d. Kursus baigė 63 asmenys, kuriems išduoti atitinkami pažymėjimai. Beveik visi kursantai tuoj pat gavo paskyrimus į linų fabrikus ir supirkimo punktus.

Šių kursų tikslas buvo ne tik paruošti gerus, sąžiningus rūšiotojus, bet kartu suteikti ir pakankamai teorinių žinių, kad jie, priimdami bruktus, mintus linus ar linų šiaudelius, galėtų ūkininkui nurodyti linus auginant bei perdirbant padarytas klaidas ir būdus, kaip jų klaidų išvengti.

Gyvenant karo metų ir lygiuojantis prie aukštesnio žemės ūkio kultūros krašto, mums reikia įtempti visas jėgas, kad galėtume tuos kraštus pavyti, o gal atėityje ir pralenkti.

Pačių ūkininkų pastangos pieno ūkyje davė puikių rezultatų. Reikia tikėtis ir laukti, kad bendromis, kooperatinėmis, mūsų visų jėgomis, pavyks ir linų ūkio šaką, kuri yra viena svarbiausių mūsų ekonominiame gyvenime, pastatyti ne žemesniame lygyje, kaip pieno, bet toliau ūkį ir cukrinių runkelių kultūrą.

Ag. A. V.

Sportas

Iš Lietuvos teniso pirmenybių

Šeštadienį ir sekmadienį buvo tęsiamos 1941 m. Lietuvos lauko teniso pirmenybės.

Vyrų vienete varžybose prieita iki baigsmės, į kurią pateko Kuprevičius ir Gerulaitis. Abu tenisininkai neblogos formos, ir susitikimas, atrodė, bus įtemptas ir sklidinas įdomių akimirkų.

Pavieni susitikimai: Giedrys — Techleris 6:1, 6:0, Mažonis — Bružas 6:0, 3:6, 6:2. Giedrys — Mažonis 6:3, 6:0, Kaunackis — Ralkevičius 6:0, 6:1, Kuprevičius — Saldaitis 5:7, 6:2, 6:3, Kuprevičius — Kaunackis 6:1, 6:4, Naek — Leščinskas 6:4, 5:7, 9:7, Ramaškis St. — Norkus A. 6:3, 4:6, 6:3, Anilionis — Ramoškis 6:3, 2:6, 8:6, Anilionis — Nock 6:1, 6:0, Viršulis — Gudaitis 6:1, 6:0, Juodikis J. — Blūdzius 6:2, 6:1, Gerulaitis — Juodikis J. 7:5, 6:4, Gerulaitis — Viršulis 6:4, 8:10, 8:6.

Pažymėtinas Gerulaitio susitikimas su Viršuliu, kuris pasižymėjo atkaklumu ir užtruko apie 3 val. Pirmame sete Viršulis turėjo 3:0, bet toliau nevyko ir pralaimėjo 4:6. Antrame Gerulaitis iškovojo 5:3 ir 40:15, bet Viršulis susikaupė, padarė po 5:5, vėl Gerulaitis turėjo 6:5 ir 40:0, Viršulis pasispaudė, išlygino ir pagaliau setą laimėjo. Trečiame sete Viršulis aiškiai buvo nuvaręs, ir setą užtikrintai laimėjo Gerulaitis 8:6.

I pusfinalį tuo būdu pateko: Giedrys, Kuprevičius, Anilionis ir Gerulaitis. Čia šauniai nusiteikęs Kuprevičius pasigėrėtinai lengvai įveikė Giedrį 6:4, 6:1, 6:1, neduodamas savo varžovui nė atsiliepti. Antrą pusę Gerulaitis, nors Anilionis kiek įmanydamas stengėsi, nugalėjo trijų setų kovoje: 6:4, 6:3, 6:3.

Moterų vienete Pakalkaitė dėl sužeidimo į varžybas nestojo ir buvo įvykdytas iš karto baigsmės susitikimas. Ščiukauskaitė laimėjo prieš Danauskaitę 6:3, 6:1 ir pelnė 1941 m. Lietuvos meistrės vardą.

Vyrų dvejetė pasekmės tokios: Naek — Kaunackis — Bružas — Gudaitis 6:2, 6:3, Kuprevičius — Ramoškis — Naek — Kaunackis 6:1, 6:1, Viršulis — Anilionis — Jodikaitis — Saldaitis 6:4, 6:0, Ramoškis V. — Techleris — Kuzma — Leščinskas 6:4, 17:15, Gerulaitis — Giedrys — Juodikis K. — Juodikis J. 6:3, 6:2, Viršulis — Anilionis — Remeikis — Norkus A. 6:1, 6:3. Iš vienos pusės į baigsmę pateko Gerulaitis — Giedrys, iš kitos — Kuprevičius — Ramoškis, pusfinalyje įveikė Viršulį — Anilionį 7:5, 6:0. Finalinis susitikimas pasibaigė

Kauno pergalė abiejuose frontuose

Vilnius pralaimėjo: krepšinį 17:45 ir futbolą 2:8

Vilniaus krepšinininkų ir futbolininkų viešnagė Kaune vėl davė dvi įtikinančias pergalės kauniečiams, kurie laimėjo: krepšinį 45:17 (21:7) ir futbolą 8:2 (3:0).

Krepšinis

Krepšinio rungtynės gerokai silpnokai. Be to, bloga įspūdi paliko kai kurių Vilniaus žaidėjų kandžio pastabos teisėjams. Čia pasižymėjo broliai Andriulis.

Jau susitikimo pradžioj kauniečiai pradeda diriguoti žaidimui, ir per penkis minutes pasekmė 8:0 Kauno naudai. Vilnius ima pertraukė, bet ir po jos vaizdas nekinta. Kaunas nepaleidžia iniciatyvos: Puzinauskas I du kartus pataiko. Vilniečiai pradeda berti pastabas teisėjams. Pora techninių baudų Kauno naudai. Vieną Puzinauskas II realizuoja. Pasekmė šoktelė iki 13:0. Dabar atsigauja Vilnius, šoka į žygį. Prieiti prie priešininkų krepšio nevyksta, tad bando iš tolo. Andriulius II pavyksta du metimai, Sačkus uždeda baudą. Įsiterpia Mackevičius — 15:5. Vikriai prasmunka Saunoris. Bet kėlinio pabaiga priklauso Kaunui. Kulakauskas, Puzinauskas I ir Puzinauskas II daro galutinę kėlinio pasekmę 21:7. Dar Puzinauskas II pelno baudą, neįmeta ir kėlinio pabaiga.

Antrame kėliny Kaunas vyrąja. Leščinskas iš toliau viena ranka fiksuoja 23:7. Vilnius bando iš tolo, nevyksta. Kitą pusę Leščinskas krauna baudą ir tuoj pilną metimą. Pasekmė 26:7. Andriulis I atsako bauda, o netrukus jam pavyksta pilnas metimas. Sačkus taip pat mėgina iš tolo — nėra. Andriulis I mažina skirtumą iki 26:11. Kulakauskas kartoja nuo lentos, bet prasmunka Andriulis III. Toliau švysteli Kaunas. Puzinauskas I apsisukdamas gražiu metimu pasiekia 30:13. Rungtynės įgauna didelę spartą, kurioj daugiau ryškėja Kauno penketukas. Puzinauskas I kelia iki 32:13. Pagaliau Sačkus pavyksta iš tolo: 32:15. Leščinskas neįmeta baudos. Permainingas žaidimas, bet

sunkiai iškovota Kuprevičiaus — Ramoškio pergalė: Gerulaitis — Giedrys pralaimėjo 4:6, 4:6, 6:3.

Šiandien pirmenybės baigiamos. 16 val. įvyks vyrų vieneto finalai: Gerulaitis — Kuprevičius, tuoj po jo bus mišraus dvejetė baigsmės žaidimas: Danauskaitė — Kuprevičius — Ščiukauskaitė — Gerulaitis.

nelgam. Kaunas sukrunta: Kulakauskas, Mackevičius didina pasekmę iki 36:15. Kaunas ima pertraukė. Vietoj Leščinsko įeina Norkus I. Puzinauskas I du kartus pataiko. Jau 40:15. Visą laiką Kauno persvara. Norkus I prasižveržia, vienas atsiduria prie krepšio, juokaudamas meta. Nėra. Į pagalbą atskuba Kulakauskas. Yra! Andriulis I iš tolo švelnina — 42:17. Praeina Puzinauskas II. Įmeta. Dar Puzinauskas I deda baudą: 45:17. Vilnius puola, bet švilpukas baigia rungtynes.

Ekipų sudėtys ir taškai: **Kaunas:** Puzinauskas I (17), Kulakauskas (10), Puzinauskas II (7), Mackevičius (6), Leščinskas (5), Norkus I, Ralkevičius; **Vilnius:** Andriulis I (6), Andriulis II (6), Sačkus (3), Saunoris (2), Andriulis III (2). Teisėjavo Baltūnas ir Bakūnas.

Futbolas

Futbole panašus vaizdas, kaip ir krepšinyje: ryški Kauno persvara, kai kada aptemdoma pavieniu Vilniaus vienuolikiš žygiu. Pirmam kėliny Kaunas pasirodė visiškai gerai, atkakliai kovojo ir pelnė tris įvarčius. Antro kėlinio pradžioje matėsi tam tikras sustingimas, ir žaidimas daugiau priklausė Vilniaus vienuolikei. I kėlinio vidurį Kaunas atsigavo, ir įvarčiai pasipylė kaip iš gausybės rago. Negeibėja ir neblogas vartininkas Voiničius, turėjęs supasuoti prieš gražius Penkauskos — Paberžio derinius.

Pirmas įvartis krenta jau penktą minutę, kai Paberžis nesulaikoma iš kerta. Ir po įvarčio Kaunas neatleidžia. Penkauskas vykusiai paduoda, bet Jeršovas nespėja. Vilnius pelno kartinį — nepavyksta, Kaunas vyrąja. Šopys nevykusiai šauna. Daug antpuolių, ir 13 min. Penkauskas daro 2:0. Kaunas neatleidžia, žaidimas vyksta vilniečių pusėje. Dzindziliauskas muša baudą, bet Vilniaus gynimas pavoju likviduoja. Gerą Paberžio šūvį vartininkas išsuka į kartinį. Permainingas žaidimas. Vilnius nepraeina pro gerai dirbusį Kauno gynimą. Vėl kauniečiai žygyje. Paberžis susiderina su Šopiu ir įkerta. Tuoj Penkauskas šauna pro šalį. Atsigauja Vilnius. Cenfeldas ir Saunoris prakerta. Vilnius dar pelno kartinį. Nieko. Kamuolys vėl priklauso Kaunui.

Antrame kėliny 2 min. Penkauskas paduoda į vidurį, čia prie pat vartų pasimašo Andriulis I, nuo kurio kojos kamuolys įrieda į vartus. Tolesnės minutės priklauso Vilniaus vienuoliki-

kel. Kauniečiai sugniūžta, 7 min. Cenfeldas nelaukta įkerta, Kalvaičiai nė negalvoję gaudyti. Paskatinti pasisekimo, vilniečiai entuziastingai rengia antpuočių po antpuolio. Saunoris praleidžia aukštinę progą. 17 min. jau 4:2. Tuo Vilniaus persvara sulikviduojama. Po minutės Paberžis vienas praeina ir užtikrintai įmuša. Kampinis Vilniaus naudai. Keletą minučių vilniečiai spaudžia, bet be pasekmių. Seka Kauno antpuolis. Paberžis permeta Penkauskui, kuris skelia — 6:2. Vėl Paberžio — Penkauskos puikus derinys, bet vartininkas gelbsti. 29 min. Jeršovas paduoda iš kairės, kamuolį sučiumpa Penkauskas. Voiničius pasiskubina iš vartų, ir Penkauskos siūstas kamuolys burzgia vartų tinkle. Šopys šauna per viršų, Dzindziliauskos šūvį vartininkas sugauna. 37 min. Šopiu pagaliau pavyksta — 8:2. Paberžis sukerta į skersinį. Vilniaus vartai užgulti, bet be pasekmių. Dzindziliauskas kerta pro šalį, Šopys galva taip pat. Paskutinėse minutėse pavojingas Vilniaus antpuolis, bet Kaunas atsigina ir dar pereina į puolimą.

Kauno vienuolikių trūko Skalskio ir Adomavičiaus. Vietoj Skalskio vartuose stovėjo jaunas žaidikas Kalvaitis. Gynime puikiai dirbo Geležiušas, saugų linija (Kersnauskas, Galvičius, Dzindziliauskas) pasirodė be didesnio priekalšto, iš puolikų sėkmingai pasireiškė Penkauskas ir Paberžis.

Vilniaus komanda kartkartėmis sukovojė labai atkakliai ir ryžtingai. Geras buvs antrasis vartininkas Voiničius, nors prieš kauniečių įvarčius nieko negalėjo padaryti. Patenkinamai dirbo: Urbonas, Andriulis I, Saunoris. Cenfeldas buvo per lėtas ir kartkartėmis bijojo kamuolio.

Teisėjo Volodkos vadovaujamos rinktinės žaidė šių sudėčių: **Kaunas:** Kalvaitis, Geležiušas, Slyžius, Kersnauskas, Galvičius, Dzindziliauskas, Penkauskas, Paulauskas, Paberžis, Šopys, Jeršovas; **Vilnius:** Parkitnikas, vėliau Voiničius; Paškevičius, Valšnys; Urbonas, Andriulis I, Kličkauskas; Liutkevičius, Saunoris, Cenfeldas, Tumas, Klimas (vėliau Ignatavičius). Žiūrovų apie 1600, jų tarpe daug vokiečių karių. Mat, prieššaismį sužaidė dvi vokiečių vienuolikes.

Vilniečių gastrolės sukėlė didelio susidomėjimo Kauno sportinėj visuomenėj, kuri labai pasilgusi didesnio masto rungtynių. Kartu sekmadienio rungtynės parodė, jog tiek futbole, tiek krepšinyje Kaunas šiuo laiku aiškiai pirmąja.

Geriausi Europos lengvatletai

Atėjęs trigubas tarpvalstybės Svedija — Suomija — Vokietija lengvosios atletikos rungtynės 1942 metais, galime trumpai apžvelgti geriausių šių metų europiečių lengvatletus, nes šiemet įdomesnių rungtynių nenumatoma.

100 m pirmąja Osendarpas (Olandija) ir Valny (Prancūzija), pasėkė 10,4 sek. 200 m geriausias Scheuring (Vokietija) — 21,0 sek. 400 m pirmą vietą užėmė Harbig (Vokietija) — 46,7 sek. Antruoju eina Lanzis (Italija) — 47,1 sek. 800 m į pirmąją vietą išsoksta Lanzis (Italija) — 1:49,0 m. n. Harbig (Vokietija) laikas 1:49,2 min. 1500 m 1. Haeggas (Svedija) 3:47,6 min. (naujas pasaulio rekordas). 3000 m geriausiai prabėgo Hellstroemas (Svedija) 8:16,6 min. 3000 m klūtiniam pirmąja Arridssonas (Svedija) — 9:05,2 min. 5000 m išlindo vokietis Syring laiku 14:30,6 min., toliau Hellstroemas (Svedija) — 14:33,4 min. 10.000 m geriausias Czaplara (Vengrija) — 30:25,6 min., antruoju seka Oestbricus (Svedija), parodęs laiką 30:26,8 min. Iguose nuotoliuose labai pasigėdama suomių, kurie eilę metų nepertaukiamai triumfavo.

Klūtinuose bėgimuose vyrąja Italija ir Švedija. 110 m geriausias Lidmanas (Svedija) — 14,2 sek., seka Facchini (Italija) — 14,4 sek. 400 m 1. Larsonas (Svedija) 52,9 sek., 2. Missonis (Italija) — 53,3 sek.

Į aukštį pirmuoju eina Nicklemas (Suomija) ir Oedmarkas (Svedija), abu įveikę 2 m. Į toli pirmąja Maffei (Italija), nušokęs 7,44 m. Luther (Vokietija) su 7,37 m užima antrąją vietą. Su kartimi Gloetner (Vokietija) ir Gustafssonas (Svedija), peršokę 4,10 m, pasidalino pirmąsias dvi vietas. Trišuolyje suomis Norenas su 15,01 m nepralenkiamas. Antruoju eina Johnssonas (Svedija) — 14,85 m.

Diską toliausiai numetė Lampert (Vokietija) — 53,35 m (naujas pasaulio rekordas). Ieties metime šauniai pasirodė suomiai: Mikkoila — 73,76 m ir Nikkanenas — 73,72 m. Ir trečiąją vietą laiko Jaervinenas (Suomija) — 71,10 m. Rutulys priklauso vokiečiams: 1. Trippe 15,69 m, 2. Woellke 15,38 m. Kūjo metime pirmąją vietą užima Storch (Vokietija) — 57,49 m. Toliau: 2. Blask (Vokietija) 55,71 m, 3. Lutz (Vokietija) 55,34 m.

Pažvelgęs į pasekmes, matome, kad, nežinint karo, Europos lengvatletų forma nėra kritusi. Dar daugiau — kai kurie pasiekimai tikrai įspūdingi. Žinoma, daug gerų lengvatletų, ypatingai suomių, šių metų sezono neturėjo galimybes atsidėję sportuoti, bet atsirado naujų pajėgų, kurios sugebėjo gerai pasirodyti.

KRONIKA

SUTVARKĖ PREKIŲ PRISTATYMA

Pirmiau į „Lietūko“ sandėlius Kaune prekių atsiimti atvykdavo patys provincijos kooperatyvai. Tačiau tai apsunkindavo prekybos aparatą, o kur kooperatyvai neturėjo nuosavų mašinų, ten ir pats prekių pristatymas nebuvo normalus. Dabar šis reikalas žymiai pertvarkytas ir daugeliu kooperatyvų nebereikės dažnai važinėti į Kauną prekių. Jie jas gaus savo rajonų didesniuose kooperatyvuose ir „Lietūko“ skyriuose. (v).

VISI AGRONOMAI DIRBA SAVO PASKIRTOSE VIETOSE

Dėl bolševikų teroro nemažai agronomų buvo išvežti, išdujti, kiti buvo pabėgę, slapstėsi ir nebuvo savo nuolatinėse tarnybinėse vietose. Žemės ūkio Rūmai ir kitos atitinkamos įstaigos šį reikalą pertvarkė. Agronomai suskirstyti vėl į savo rajonus ir dabar darbas vyksta normaliai. Agronomai savo apylinkių rajonuose turi apšvietimo ir yra ūkininkų gausiai lankomi, kurie prašo įvairių patarimų ir agronominės pagalbos. (v).

VISAME KRAŠTE GRAŽIAI SUTVARKYTI VOKIEČIŲ KARIŲ KAPAI

Nors kritusių vokiečių karių mūsų krašte yra nedaug, tačiau tose vietose, kur jų vienas ar kitas žuvo, gyventojai bei vokiečių kariai palaidavo juos gražiai parinktose vietose. Dabar šie kapai visur aptverti gražiomis tvorėlėmis, apodinti gėlėmis ir lietuvių stropiai prižiūrimi. Daug kur ant žuvusių vokiečių kapų matyti visuomenės ar jaunimo uždėtų vainikų su įrašais. (v).

DAUG LANKYTOJŲ MUZIEJUOSE

Kauniečiai ir atvykusių iš provincijos būriai kiekvieną dieną gausiai lanko atidarytus muziejus. Daugiausiai lankomas Karo Muziejus. Žiūrovai džiaugiasi, kad bolševikai nespėjo

I DANUTĖS NASVYTYTĖS Riltinės gimnastikos ir meno šokio studija

primami nauji mokiniai. Padidėjus Studijai, sudaromos naujos grupės vaikams nuo 5 metų, mergaitėms ir moterims. Studija persikėlė į Kęstučio 63, b. 6, tel. 20721. Ten pat steigiamas studiją lankančioms pensionas. Sužinoti kasdien 10 — 14 ir 16 — 17 val. 603(1).

Reikalingas vertėjas, gerai mokas lietuvių ir vokiečių kalbas. Pageldautina nusimaną apie prekybinę korespondenciją.

Atlyginimas geras. Kreiptis į Valst. Mašinų ir Kėpyklų Treštą, Kaune, Gedimino g-vė 11 (II-me aukšte), arba tel. Nr. 24898. 1080(1)

SKELBIMAS

Kauno Pramoninių Gaminų Prekybos cheminei vadyklai reikalingi vadytojai specialistai. Prašome kreiptis į Gamybos skyrių, Laisvės Alėja Nr. 24 darbo valandomis. 1045(4)

SKELBIMAS

BUV. MOTERŲ SIUVYKLA „SMART“ perėjo Kauno Pramoninių Gaminų P-bos žinion ir iš Laisvės Alėjos Nr. 25 persikėlė į Daukanto g-vė Nr. 13. Prašome klientes kreiptis į siuvyklą Daukanto g-vė Nr. 13. 1046(4)

DARBO IR SOCIALINIŲ REIKALŲ VADYBAI SKUBIAI reikalingas labai gerai mokas vokiečių kalbą etatinis vertėjas — stilistas už gerą atlyginimą. Kreiptis Kaune, Gedimino g. 40 Nr., telefonas 20642 Nr. 1014(4)

ĮSTAIGAI REIKALINGA sekretorė,

mokanti vokiečių kalbą ir galinti rašyti mašinėle. Pasiūlymus siųsti „I Laisvė“ Ad-žai V. T. 968(4)

sunaikinti bei išvežti mūsų tautos muziejinį brangenybę. Dabar muziejuje jau veikia ir nauja salė, kurią kaip tik galime laikyti bolševikų raudonojo teroro muziejaus užuomazga. Šioje salėje patalpinta daug fotografinių nuotraukų iš Tarybinės Lietuvos laikų, jos veikėjų, tardomojo teroro aukų ir kt. Žmonės čia ilgai stoviniuoja ir kiekvieną fotografiją atidžiai apžiūri. (v).

GERAS LINŲ DERLIUS ŽEMAITIJOJE

Žemaitijoje daug sėjama linų. Ypač lininingos sritys apie Plungę, Rietavą ir kitus gretimus miestelius. Siemet linų derlius yra geras. Yra vietų, kur linai net sukriūtė. Tose vietose, kad nesugadintų pluošto, teko juos net anksčiau nurauti, nelaukiant, kol sėmenys prinoks. Dabar visur jau beveik visi linai nurauti, mirkomai ir paruošiami apdirbimui. (v).

VILNIUJE TVARKOMAS ELGETAVIMO KLAUSIMAS

Vilniuje buvusių santvarkų palikimas — tam tikras ekaicius elgetauti linkusių žmonių. Dabar tie žmonės tvarkomi. Vilniaus Miesto Savivaldybės socialinio aprūpinimo skyrius isteigė specialią prieglaudą, į kurią vedami policijos pareigūnų sulauktyti elgetos ir laikomi, kol patikrinama materialinė padėtis ir sveikata. Sveikiems ir darbingiems elgetoms duodama darbo.

NAUJAS N. VILNIO BURMISTRAS

Naujosios Vilnios burmistru paskirtas Balyz Astikas, iki šiolei ėjęs Maišiagalos valsč. viršaičio pareigas.

Saugokimės nasutusiu gyvulių

Sveikatos Valdyba praneša, kad paskutiniu metu laikui smarkiai padidėjo nasutusiu gyvulių apkančių žmonių skaičius. Todėl prašoma visų būti šiuo reikalu budriems, laikyti prižiūstus šunis, o palaidus — tik su antsnukiais. Aprieja ne tik pasūtę šunes, bet ir pasitustus katės, kiaulės, karvės ir arkliai. Dėl kiekvieno gyvulio, įtarto pasitutus, tuoj reikia kreiptis į artimiausią veterinarijos gydytoją, felčerį ar į policiją. Aprietieji žmonės kaip galima

greičiau kreiptis į artimiausią gydytoją, kuris duos patarimų, kas reikia daryti. Pasitusių gyvulių aprietį žmonės, kurie siunčiami skiepytis į Vilnių ar į Kauną, turi būti pasiruošę čia gyventi 21 dieną, o todėl tegu neužmiršta pasiimti su savimi pakankamai maisto. Aprietas žmogus nuo pasitumo ligos gali išsigelbėti tik greičiausiai vykdamas skiepytis. Kiekviena užtęsta diena yra labai pavojinga.

RADIJO PROGRAMA

ANTRADIENIS, IX. 16 D.

6.00 Malda, dienos mintys; Rytinis koncertas; 7.00 — Zinios vokiečių kalba; 7.15 Zinios, pranešimai, tolimesnė dienos programa; 7.45 Tarpinė muzika; 8.00 — Mankšta moterims (vadovauja D. Nasvytytė); 8.15 — 9.15 pertrauka; 9.15 Zinios; 9.30 Koncertas; 10.10 Žydų įtaka Raudonajai armijai (Konukovo paskaita); 10.30 Koncertas;

11.50 Dainavos padavimai; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; Zinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Tarpinė muzika; 12.30 Zinios vokiečių kalba; 12.45 — Vidudienio koncertas (transliacija iš Vokietijos); 14.00 Zinios vokiečių kalba; 14.15 — Popietinis koncertas (transliacija iš Vokietijos); 15.00 Zinios vokiečių kalba; po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų paradai; 17.00 Zinios vokiečių kalba; 17.15 Zinios, laikraščiu naujienos, pranešimai; 17.45 Dainuoja sol. V. Kudabaitė; 18.00 Nemiršamas Donkichotas (Ištraukos iš Servanteso romano ir R. Strauso muzika); 19.00 Pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15 Zinios, programa rytdienai; 20.30 Vokiškai lietuviams; 20.45 Saloninio orkestro koncertas (dalyvauja sol. L. Stanelka); 22.00 Zinios vokiečių kalba, po jų — žinios lietuviškai; Sokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

Valstyb. Vyr. ir Moter. Rūbų Siuvyklos Nr. 4 tarnautojai

Jadvygai Jarošūnienei,

jos mylimam TĖVELIUI mirus, liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučiame

Direktorius ir tarnautojai.

DEUTSCHE SPRACHKURSE

Der Herr Generalkommissar in Kaun hat, wie bereits mitgeteilt, auf Grund zahlreicher Anfragen wegen der Abhaltung von deutschen Sprachkursen fuer Erwachsene, zugestimmt, dass solche durchgefuehrt werden koennen. Mit der Durchfuehrung ist der Beauftragte fuer die Berufsverbaende in Kaun bestimmt worden.

Die ersten Unterrichtsstunden fuer die deutschen Sprachkurse beginnen am 15. September 1941. Spaeter werden laufend neue Unterrichtsklassen gebildet. Vorgesehen sind drei Gruppen von Kursen und zwar: fuer Personen, die die deutsche Sprache noch nicht beherrschen, solche, die sie etwas koennen und solche, die sich in der deutschen Sprache vervollkommen wollen.

In den Kursen werden qualifizierte Lehrer unterrichten. Die Kursgebuehr betraegt im Monat Rb 10,—.

Die Anmeldung der Kursteilnehmer erfolgt an jedem Werktag von 11 bis 13 Uhr und 16 bis 19 Uhr in der Dienststelle des Beauftragten fuer die Berufsverbaende, Vytauto pr. Nr. 63, Zimmer Nr. 4. Dort sind auch naehere Informationen zu erhalten.

In Kuerze sind auch noch Kurse fuer Buchfuehrung, Schreibmaschine und Stenographie geplant. Zur gegebenen Zeit erfolgt hierueber eine besondere Bekanntmachung.

DER BEAUFTRAGTE FUER DIE BERUFSVERBAENDE

VOKIEČIŲ KALBOS KURSAI

Ponas Generalkomissaras Kaune, kaip jau anksčiau buvo pranešta, atsižvelgdamas į gausius paklausimus dėl leidimo steigti vokiečių kalbos kursus suaugusiems, sutiko, kad tokie kursai būtų steigiami. Šių kursų organizavimas ir laikymas pavestas Įgaliotiniui profesinėms sąjungoms Lietuvoje.

Pirmosios vokiečių kalbos pamokos pradėdamos nuo rugsėjo mėn. 15 d. ir vėliau palaipsniui bus atidaromos naujos klasės.

Kursuose bus trys grupės: asmenims, kurie nemoka vokiečių kalbos, kiek mokantiems ir norintiems tobuliau išmokti vokiečių kalbą.

Kursuose dėstys kvalifikuoti lektoriai. Mokestis už mokslą 10,— Rbl mėnesiui.

Klausytojai registruojami kiekvieną darbo dieną nuo 11 iki 13 ir nuo 16 iki 19 val. Įgaliotinio profesinėms sąjungoms įstaigoje, Vytauto pr. Nr. 63, kambr. 4. Ten pat gaunamos smulkesnės informacijos.

Netrukus numatomi dar steigti buhalterijos, mašinraščio ir stenografijos kursai. Apie šiuos kursus bus paskelbta vėliau.

ĮGALIOTINIS PROFESINĖMS SĄJUNGOMS

1051(2)

Smulkūs skelbimai

BUHALTERIJOS ir stenografijos grupės pradėjo pamokas. Užsirašiusieji ar norį dar užsirašyti, prašom kreiptis į KURSUS, Sapiegos g. 6 nr. 890(10)

Perku senų radio aparatų dalis ir senų laikrodžių dalis.

Siūlyti: Kaunas, Savanorių prospektas Nr. 5, bt. 2. 967(6)

GERB. KLJENČIŲ ŽINIAI!

Moterų palty, kostiumų ir suknelių siuvėja Zemo-Turlajienė persikėlė į Laisvės al. 34, b. 7, telef. 28848 ir vėl priima užsakymus. 953(3)

Ako. B-vės „Statyba“ Transporto skyrius Kaune, Kęstučio g-vė Nr. 51, telef. 22237 PERKA DOBILUS. Moka geras kainas. 983(6)

„BR. LIOLIO B-VĖ „VARSA“

Atlieka dažymo-dekoravimo, auksavimo, medžio imitacijos darbus, daro laikabias, stiklines, skardines, ir medines raides, taip pat ir aute mašinoms numerius. Kaunas, Laisvės al. Nr. 3a, telef. 26856. 1038(2)

Kriščiūnaitė Antosė, kilusi iš Šakių apskr., Plokščių valsč., Jotijos kaimo, paskutiniu laiku gyvena Kudirkos Naumiestyje. Kas žinote kur jina! dabar yra arba apie jos likimą malonėkite pranešti broi. Juozui Kriščiūnui, Kaunas, Napoleono g-vė Nr. 12, bt. 2. 1048(2)

GYDYTOJAS I. AUGEVICIUS

(vidaus ligos) Žemaičių g-vė 34, b. 2. Tel. 22024. Priima ligonius 16—19 val. 1055(2)

Vokiečių inžinierius, nevedęs, ieško mebluoto apšildomo ir švaraus kambario miesto centre. Siūlyti „I Laisvė“ Administracijai Nr. 1035. 1027(2)

Reikalinga tarnaitė mokanti vėrti prie 3 susugusių. Gali būti ateinanti. Pageldaujama su rekomendacijom. Aušros gt. Nr. 1, b. 5 nuo 16—18,30 val. 1062(1)

Dingo Zigmanto—Kazimiero Ugliansko V. D. U. Teisų F-to, Ekonomijos sk. studijų knygutė. Radus, pristatyti Vilniaus Universitete Ekonomijos F-to Dekanatui. 1063(1)

Mažai šeimai reikalinga tarnaitė. Prūsų g. Nr. 2, b. 3. Kreiptis nuo 2 iki 4 val. 1081(1)

Netoli Kauno, namų ruošai, suaugusių šeimai ieškau moterį. Duonelalčio 39, b. 7. H. Ivansuskienė. 1064(1)

Pažaislio v. kooperatyvai reikalingas sodininkas-daržininkas. Kreiptis: Petrašiūnai, Vilniaus 27b, telef. 22. Kooperatyvo Reikalų Vedėjas 1066(2)

Pirkis sugadintą (be plokštelių) elektrinį prosą, kechorą ar pečiuką. Tel. 26689, 15—17 val. 1067(1)

Pirks radio aparatą baterijinį (viskas dėžutėje), sijūlyti, Duonelalčio g-vė 9-c, II aukštas Bergungskommmandanto. 1058(1)

Bakučio Broniaus dingsni dukte Janė Bakučytė, 10 metų amžiaus, sužinoje apie ją prašau pranešti Daukanto 12, b. 4 Kauno Radiofonui. 1068(2)

Reikalinga siuvėja moterų rūbų atliekanti savarankiškai darbą. Daukanto g-vė 5, bt. 2. Tel. 25672. 1070(1)

Raudonojo Kryžiaus klerme pamestas laikraštis „N. Sodyba“ su G. Kazlauskaitės mokslo ir tarnybos pažymėjimais. Radusį prašau palikti L. R. Kryžiaus ligoninės raštinėje Laisvės al. Nr. 7. Atlyginasiu 20 rub. 1071(1)

K. M. S. AUTOBUSŲ SUSISIEKIMO ĮMONĖS PRANEŠIMAS

Š. m. rugsėjo mėn. 16 d. (antradienį) Žaliakalnio keltas, dėl kelto įrenginimų bandymo, neveiks iki 14 val. Autobusų Susisieikimo Įmonės Vedėjas 1073(1)

PRIĖMIMAS Į AKUŠERIŲ-HIGIENISČIŲ MOKYKLĄ PRATESIAMAS Į Mokyklą priimamos gimnazija baigusios. Nerinčios stoti paduoda Mokyklos Direktorius vardu prašymą ir š. m. rugsėjo mėn. 23 d. atvyksta į mokyklos bendrabutį, Kaunas, Gardino g-vė 54 nr. sveikatos patikrinti. Mokyklos Direktorius 1074(1)

PROF. BR. SIDARAVIČIUS, odos ir venerinės ligos, priima ligonius nuo 16—18 val., Micekvičiaus g-vė 33, b. 4. 1059(3)

Parduodamos piūvenos ir drožlės. Lentpiūvė „Našumas“, Kęstučio g. 39. 950(5)

2-jų asm. šeimai reikal. žinanti ruošą ir vėrti darbininkė, trup. supr. vokiškai arba rusiškai. Eiti iš kiemo 11—13 ir 16—18 val. Dainavos gt. 2, bt. 2. 1075(1)

Parduodu generatorių be motoro, tinka motorui nuo 25 p. s. iki 50 p. s. Panevėžys, Berčiūnai, J. Ciskevičius. 1076(1)

Pamestą laikrodėlį firmos „Cyma Prima“ numer. 3. IX Ivinskio 56 — Geleš. keltas. Kaip atminimą labai prašau radusį už atlyginimą Rub. 100,— gražinti, pasisavinusį trauksiu atsakomybėn. K. Ščerbauskas, Kaunas, Selnų g. 17-2. 1077(1)

PRASŪMUS RAŠO IR VERTIMUS Į VOKIEČIŲ KALBĄ prityrę vertėjai atlieka nuo 4—8 val. Kaune, Savanorių prosp. 12, butas 7. 1078(1)

Perku radio aparatų ir lempas įvairias, ten pat ir kraunami akumuliatoriai. Savanorių pr. 212 Nr. Radio dirbtuvė. 1079(1)

Pamečiau šoferio liudijimą vardu Juezo Moščinskio. Radusį prašau gražinti Kaunas, Laisvės al. 23. Ekonominė Karių B-vė. 1072(1)

I LAISVĖ

Redakcija — Duonelalčio 24, tel. 21414, 20520 ir 20530.

Administracija — Micekvičiaus 28 (medinis namelis), tel. 26375, 22430.

Į Pajūrio (Šilalės vl., Tauragės apskr.) 2 metų žemės ūkio mokyklą priimami berniukai ir mergaitės, nejaunesni 15 mt. amžiaus, baigę 4 skyrius pradžios mokyklos. Nebaigę pradžios mokyklų galės laikyti įstojamuosius egzaminus iš lietuvių kalbos ir aritmetikos. Moksas prasidės š. m. spalio mėn. 1 d. Norintieji mokyklą lankyti paduoda mokyklos vedėjo vardu prašymą, pridėdami išieitojo mokslo pažymėjimus ir gimimo metrikų ištrauką. Prašymus siųsti šiuo adresu: Pajūrio paštas, Pajūrio žem. žemės ūkio mokyklos vedėjui. Moksias teikiamas veltui. Mokiniai gyvena mokyklos bendrabuty, labai geroje sąlygose, nes yra centralinis šildymas, vandentiekis ir elektros šviesa. Maistas kaštuos tiek, kiek bus suvartota valgiui produktų. Mokyklos vedėjas 1065(2)

Į Kaišiadorių Amatų mokyklą priimami mokiniai ne jaunesni 14 metų baigę pradžios mokyklos kursą. Mokykloje veikia šie amato skyriai:

- a) mūrininkų,
- b) krosnininkų,
- c) dalydžių ir
- d) šaltkalvių.

Prie mokyklos yra bendrabutis. Už mokslą mokėti nereikia. Prašymai paduodami mokyklos direktoriaus vardu pridėdami išieito mokslo pažymėjimą ir gimimo metrikus. Mokslo pradžia spalio mėn. 1 dieną. Baigusieji mokyklą gaus pažymėjimus teikiančius pamelsterio vardą ir teisę stoti į technikumą. Mokykloje mokslas tęsiasi 3 metus. Kaišiadorių Amatų Mokyklos Direktorius 1082(1)

Kino teatrai

KAPITOL „LAIMĖ ČIA PAT“ su Maria Andergast, Oily Holzmann, Hans Marr, Wolf Albrach-Retty ir kt. Seansų pradžia: 5 ir 7 val.

FORUM „KELIAS PAS IZABELE“ su Hilde Krahl, Ewald Balsler, Maks Gūlsterff, Herbert Hübner ir kt. Seansų pradžia: 5 ir 7 val.

GLORIJA „BALTOSIOS ALYVOS“ su Hannelore Schroth, Elga Brink, Hans Holt. Seansų pradžia: 5 ir 7 val.

DAINA „GRAFAS DEL FRAKO“ su Heintz Rühmann, Hertha Feller, Hilde Sessak. Seansų pradžia: 5 ir 7 val.

SATURN ir LYRA „JONINIŲ NAKTIS“ su Anna Dammann, Otto Wernicke, Brausewetter ir kiti. Seansų pradžia: 5 ir 7 val.

PASAKA „VASAROS VĖJO SŪKURY“ su Rolf Möbius, Hannelore Schroth. Seansų pradžia: 5 ir 7 val. Sekmdieniais: 3,5 ir 7 val.

UNION-Vilijampolėj „PERGALĖ VAKARUOSE“ Visur aktualios apžvalgos iš ryto fronto. Seansų pradžia: 5 ir 7 val. Visos filmos rodomos su lietuviškais parašais.

„I Laisvė“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2,—; darbo siūlantiesiems Rub. 10,—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15,—; valdinų ir prekių įstaigų skelbimai 1 petito eilutė 4 rub. Adresas: Kaunas, Micekvičiaus g. Nr. 28, tel. 26375. Administracija atdara nuo 8 iki 18 val. Spausdina „Žaibo“ spaustuve (Kaunas, Duonelalčio 24).

Tautos traukiasi nuo bolševizmo

Daugiau kaip prieš dvidešimt metų ne visai Lietuvos teritorijai teko pažinti bolševizmą. Be to, anais laikais ir bolševizmo buvo pati pradžia. Todėl nenuostabu, kad vienam kitam galėjo atrodyti, jog ir bolševizmas, kaip kiekviena idėja, reikalauja aukų.

Dabar, kai daugelis ma'co, ko verta pati savivarka, nebetenka vertės ir sampro avimas, esą, bolševizmas pasimokęs ir atsiskęš savo klaidų. Jei bolševizmas pasiliktų nenugalėtas, tai reikia būti tikriems, kad jis būtų dar biauresnis ir žalingesnis, negu buvo. Matėm gi, kad bolševizmas per dvidešimt metų tiek tepakio, kiek padarė biauresnis. Todėl belieka padaryti išvadą, kad bolševizmas turi būti pribagtas, kad jo nebėliktų nė ženklo.

Visa tai nėra koks nors nepagrįstas pagėdavimas, bet pareiškimas, išplaukiantis iš pačių tautų interesų. Iš anksto bolševizmo vadai drauge su partija numatė jauti tautų klausimą. Todėl šalia ekonominės, socialinės, atseit, socialistinės gerovės, kurias bolševikai tarėsi būsia išsprende, jie sprendė ir tautų klausimą. Kaip visi bolševizmo klausimai, taip ir tautų klausimas buvo apgaulingu būdu išspręsti. Buvo žvirtinama, kad niekur taip nebus gera tautoms gyventi, kaip Tarybų Sąjungoje. Tačiau ta gerovė neseniai visų mūsų buvo pama'yta. Todėl šiandien nė vieno nebeapgausi. Kiekvienos tautos atstovas gerai žino, kaip geriau gyventi — ar bolševizmui vadovaujant, ar be jo.

Kad tautos, kurias vėliau bolševizmas paglemžė, nenorėjo gyventi Tarybų Sąjungoje, bet norėjo tvarkytis savarankiškai, ryškiai matyti ir iš paties Stalino knygos apie tautinį klausimą, kur pastabose vis pažymėta, kad bolševizmui kuriantis viena ar kita tauta buvo atsisakyti ar norėjo a'iskirti.

Tautos mulkinamas arba tikriau tautas naikindamas, bolševizmas laikėsi iki pastarųjų laikų. Bolševizmas čia nė iškėlė tam tikrą formulę, kad bolševizmui rūpi tik socialistinis, arba komunistinis, tautų turinys, o jau pati tautų reikiškos formos paliekama ta pati, t. y., tautinė. Bet keista toji tautinė forma, kur viskas eina per vieną. Kokia gi ten „tautinė forma“, jei kalmukas turi gyventi ten, kur gyvena lietuviai, o lietuviai ten, kur jakutas, arba ten, kur gyvena latvis, turi gyventi kirgizais, o latvis ten, kur mongolas, arba ten, kur gyvena estas, turi gyventi kurios nors kitos tautos atstovas, o estas vėl bala žino kur. Tokia bolševizmo „tautinė forma“ nė vienai tautai nėra priimtina.

Todėl pastarieji laikai leidžia tautoms atgauti viltį ir įkūnyti savo svajonę išeiti iš Tarybų Sąjungos ir kurti savo tautinį gyvenimą, bendradarbiaujant drauge su kitomis tautomis. Be gi dabar vieno visoms Europos tautomis ir, pagaliau, Tarybų Sąjungos tautomis reikia žiūrėti, kad bolševizmas būtų galutinai sužlugdytas. Baissioji bolševizmo mašina, kuri buvo skirta tautoms niekiniai ir žudyti, turi būti sudaužyta. Ateinančios karos ir amžiai nebė turi matyti to, kas neleido tautoms gyventi.

Iš Berlyno lietuvių pabėgėlių gyvenimo

Maždaug prieš metus, 1940 m. rugsėjo mėn. pradžioje, Berlyne besitelkiančių lietuvių pabėgusių Vokietijon nuo bolševikų, susidarė gražus būrelis. Per rudenį ir net žiemą jis tolydžio didėjo, taip, kad galų gale lietuviškoji kolonija išaugo ligi keleto šimtų žmonių.

Nūn nemaža pabėgėlių jau yra sugrįžę tėvynėn, bet žymesnė dalis tebegyvena Berlyne. Rugsėjo 7 d. jie atšventė visiems berlyniškiams pabėgėliams brangią metinę sukaktį: pernai tą dieną buvo atlaikytos pirmosios lietuviškos pamaldos, kurios po to buvo laikomos kiekvieną sekmadienį. Tos pamaldos buvo ar tik ne pati stipriausioji Berlyne gyvenančių lietuvių pabėgėlių jungtis; jas lankydamu kuone visas 100 proc. tenykštės mūsų kolonijos. Prie tokiu būdu susiformavusios parapijos ėmė veikti sekmadieninis vaikų darželis, susidarė knygynėlis, susiorganizavo choras. Parapija sušelpė eilę pabėgėlių šeimų, gimnazistų ir šiaip nepilnametėjų jaunuolių, surinko ir pasiun-

tė pabėgėliams į stovyklas drabužių ir maisto. Vieno sekmadienio pamaldos skirtos kritusiems sukilėliams — partizanams paminėti. Buvę pabėgėliai niekada neužmirš išpūdingų Kalėdų ir Velykų švenčių, kurios jaukion šeimon suglaudė visą berlynišką lietuvių šeimą.

Lietuviškosios parapijos galva ir širdis buvo ir tebėra klebonas kun. prof. St. Yla, visų parapijos darbų pradžininkas. Pirmasis parapijos vargonininkas buvo dr. Antanas Maceina; jį pakeitė klier. Senkus, po šio gi stojų p. A. Nakas, kurio vadovaujamas choras pasirodė ir ne bažnyčioje. Prie choro suorganizavimo labai daug prisidėjo adv. R. Skipitis. Parapijai „pazakristijonauja“ adv. J. Katilius.

Rugsėjo 7 d. minėjimo iškilnėse dalyvavo pats Berlyno vyskupas von Preysing. Per pamaldas ke-

letas mažųjų pabėgėlių ėjo pirmosios Komunijos ir gavo Sutvirtinimo Sakramentą. Taip pat pašventinta paminklinė lenta, kuri bus prikulta St. Ludgeros bažnyčioj (kur visą laiką vyko liet. pamaldos) po lietuviško stiliaus kryžium, lietuvių pabėgėlių tai bažnyčiai padovanotu; kryžius per kan. Dogelį jau užsakytas. Po iškilmingų pamaldų, praėjusių nepaprastai pakilia dvasia, parapijos salėj vaikų tėvai ir gerosios pabėgėlių ponios sutalsė visiems vašes, kuriose dalyvavo ir vysk. v. Preysing. Tiek per pamaldas, tiek per vašes visus maloniai pažūgino p. Sprindys. Klebonas kun. prof. St. Yla metinėje parapijos gyvenimo apžvalgoje konstatavo, jog parapija paaugėjo 5 naujagimiais, buvo sukurios dvi naujos šeimos, 11 jaunųjų pabėgėlių priėjo Pirmosios Komunijos, 9 priėmė Sutvirtinimo Sakramentą. Nė dėl kokių nelaimių iš parapijos tarpo aukų nebuvo; parapija neteko tik vieno savo nario — a. a. A. Vosylius.

K.

Darbininkų kolonijų statyba karo metu

Butų stoka Dancige ypatingai juntama. Per du lenkų valdymo dešimtmečius naujų butų statyba buvo napakankama. Dancigui virtus naujos Danzig — Westpreussen srities sostinė ir atsikėlus naujiems gyventojams, butų stoka dar padidėjo.

Šį reikalą ėmėsi tvarkyti Vokietijos Darbo Frontas per savo butų ir kolonizacijos įstaigą „Neue Heimat“. Pirmai pradžiai užsimota pastatyti koloniją iš 2.400 butų.

Nepaisant tebesiaujančio karo, 500 jau įrengtų butų šiomis dienomis užėmė laivų statybos darbininkai.

Pusė šitų butų susideda iš keturių kambarių bendro 64 m² ploto. Tokiame bute yra didelė virtuvė, kurios vienoje atskiroje dalyje yra elektrinė viryklė, o antroji dalis skirta gyventi. Toliau, tėvų miegamasis kambarys ir du miegamieji kambariai vaikams, be to, vonia, rūšys ir 150 m² daržas. Kita butų pusė turi tik po vieną vaikų kambarį. Šiaip gi visa yra tas pats. Namukai turi vieną arba du aukštus.

Likusios butų kolonijos dalies statyba jau pradėta.

Šis pavyzdys rodo, kad ir mes jau ateinančiais metais turime imtis plataus masto butų statybos. Dancigo pavyzdys rodo, kad tai įmanoma ir karo metu.

A. T.

Iš Špicbergeno išgabenta 1.000 norvegų

ZENEVA. Pasak „Times“, iš Špicbergeno į koncentracijos stovyklą Skotijoje atgabenta apie 1.000 norvegų. Turį atlikti karinę prievolę norvegai bus priskirti prie laisvojo norvegų laivyno arba norvegų kariuomenės.

ISTANBULAS. Iš 30 kaimų griuvėsių po žemės drebėjimo Anatolijoje iki šiol buvo ištraukti 192 lavonai. Raudonas Pasmėnulis nukentėjusiems nuo žemės drebėjimo įrengė kelias stovyklas, taip pat nusiuntė pinigų ir maisto produktų.

Invazija į Angliją įvyks tada, kai anglai jos nelauks

Kokia yra britų jūros karo strategija

BERLIN. IX. 12. Vokiečių savaitraštyje „Das Reich“ išspausdintas straipsnis „Britų jūros karo strategija“, parašytas vieno tų klausimų specialistų. Straipsnyje apsvartomi visų britų prieš Vokietiją nukreiptų apsupimo planų pasisekimo galimūmams. Pirmiausia straipsnio autorius nurodo į tai, jog, apsvarsčius Anglijos dabartiniam kare vedamos strategijos pagrindus, reikia prieti išvadą, kad tiek apskritai pasaulio politinė, tiek ir Anglijos geografinė gynybos padėtis žemyno prieš akivaizdoje, palyginus su buvusiais karais, yra visiškai pasikeitusi. Ligi šiol buvę įprasta prieš savo Europos žemyno priešą panaudoti pranašumą jūrose, o sausumos kare būdavo apsiribojama pasiūsti į žemyną ekspedicinę kariuomenę. Atrodo, pamiršamos didžiojo karo pamokos, kad, kilus Europoje karui, sausumos karo lauke reikia skirti tiek pat aukų, kiek jų skiria ir sąjungininkai. Tačiau, rašo toliau straipsnio autorius, kad dabar ir Anglija yra netekusi savo viešpatuojančios salos padėties jūros kare, tą faktą atrodo anglai tenori suprasti tik kaip pralaimėto karo pamoką. Šia proga autorius primena, kad Didžiosios Britanijos strateginė padėtis jūrose, išsivysčius technikai ir jūros karo taktikai, nepaprastai pablogėjo, nes yra apribotos jūros sritys ir yra suspausti pakraščiai vandenys aplink Angliją, kurie įgalina masiškai panaudoti modernius prieš kovos pozicijas esančių pakraščių sričių ginklus (bombonešius, minas, torpedas ir t. t.)

Anglijos laivynas netekęs ir savo pagrindo, savo viešpatuojančios padėties. Jo bazės esančios apsaugotos nuo vokiečių karinių oro pajėgų puolimo, ir jis pats neišsigali atsisipirti prieš vokiečių karines jū-

ros pajėgas. Jis negalįs sukliudyti vokiečių karinėms jūros pajėgoms palengva, bet užtikrintai sudaryti aplink Angliją nepralaužiamos blokadą juosta. Visvien kuriomis priemonėmis Anglija stengsis apsaugoti savo prekybos laivus, tos apsaugos neužtenka. Straipsnio autorius britų salas palygina su tvirtove, kuri gali būti staigiu puolimu užimta po tam tikro pasiruošimo. Išmintingas karvedys leistų tokią tvirtovę staigiu puolimu užimti, jei prieš tai ji būtų apsupta (blokada) ir apsaudoma (Anglijos miestų bombardavimas). Autorius pabrėžia, kad yra tikrai įdomu stebėti, kaip anglai nė tik daro strateginių klaidų, bet ir spėjamos Flurerio strateginėse koncepcijose jie neapsieina be eilės klaidų. Ir visuomet atsitinka tai, ko jie nelaukė. Ateitis parodys, kad ir invazija įvyks tokiu būdu ir tada, kai

jie jos nelauks. Tolimesniuose savo išvedžiojimuose straipsnio autorius konstatuoja, kad šiame kare ir išmintingiausias strateginis planas Anglijos naudai karo nenuleims.

NEW YORKAS. Associated Press pranešimu, pasigendama Gibraltaro laivų statyklių viršininko britų admiralo Woodhouse. Agentūra pabrėžia, kad laivo vardas, kuriuo Woodhouse išplaukė, nėra skelbiamas.

Į LONDONĄ ATSKRIDO UMANSKIS IR AMERIKIEČIŲ DELEGACIJA

AMSTERDAMAS. IX. 15. Į Londoną lėktuvu atskrido keli Jungtinių Valstybių delegacijos nariai, kurie dalyvaus Maskvos konferencijoje, ir Sovietų Sąjungos ambasadorius Umanskis.

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN. IX. 14. Nepaisant blogo oro, vokiečių oro pajėgos rugsėjo 13 d. į pie us nuo Leningrado, kaip DNB pa'yrė, padarė bolševikams žymių nuostolių. Jos atliko sėkmingus puolimus prieš bolševikų pozicijas ir voras. Pastebėti keli pa'aikymai į pastatytus lauko įtvirtinimus, taip pat į važiuojančius traukinius. Zenitinės artilerijos baterijos ir kiti karinio gynybos įrenginiai Eselio saloje buvo tiksias orinių puolimų rugsėjo 13 d. Buvo pastebėta daug pataikymų, po kurių sekė gaisrai ir sprogimai, o ypač salos šiauriniame pakraštyje.

BERLIN. IX. 14. Smarkiu pasisūmėjimu į priekį vokiečių šarvuotųjų vienetai Rytų fronte rugsėjo 12 ir 13 d. d. per sėkmingas ko-

vas vienos divizijos bare paėmė 1.500 belaisvių, paėmė arba sunaikino 70 patrankų, 20 vilkikų, 600 sunkvežimių ir 400 pakinkytų vežimų. Be to, buvo sunaikinti trys lėktuvai.

BERLIN. IX. 14. Nepaisant nepalankaus oro ir blogų kelių, vokiečių pėstininkai, kaip DNB iš karinių sluoksnių patyrė, Rytų fronte pasiekė žymių laimėjimų. Nors bolševikai prieš žyguojančią vokiečių pėstininkų diviziją metė daug savo tankų, jiems nepavyko vokiečių stikimo sulaikyti. Atkakliose kovose, tarp kitko, viena vokiečių divizija per šešias dienas sunaikino 113 bolševikų tankų.

BERLIN. IX. 13. Gausiose kovose prieš kietą sovietų pasipriešinimą vokiečių kariuomenė rugsėjo 12 d. vienoje Rytų fronto srityje pasiekė gerą teritorinį laimėjimą. Per šias kovas bolševikai turėjo didelių kruvinių nuostolių. 2.850 kareivių pateko į vokiečių nelaisvę. Buvo palmta arba sunaikinta 11 sovietų tankų, keturios parankos, o kitoje vietoje dar 26 patrankos. Sovietų oro pajėgos, kurios buvo mestos ginti nuo vokiečių puolimo, neteko šešių lėktuvų.

BERLIN. IX. 15. Stiprūs vokiečių smingamųjų lėktuvų junginiai rugsėjo 14 d. sėkmingai bombardavo sustiprinimus sausumos tilte, kuris vedė į Krimą. DNB žiniomis iš karinių šaltinių, buvo smarkiai sužalotos artilerijos pozicijos ir lauko sustiprinimai. Buvo pastebėta, kad sprogusios bombos visiškai sunaikino kelias patrankas ir 40 vežimų. Tuo pat metu buvo bombarduojamas aerodromas, kurio halėse kilo gaisras. Keli lėktuvai buvo sunaikinti žemėje. Du prieš lėktuvai, kurie per puolimą mėgino pakilti, buvo iš arti apmėtyti bombomis ir numušti. Kiti

vokiečių smingamieji lėktuvai puolė vieną sunkią priešą batarėją saloje, esančioje netoli Dniepro žiočių. Buvo sunaikintos patrankų pozicijos. Bombos padegė amunicijos sandėlių. Įvyko keli smarkūs sprogimai.

BERLIN. IX. 15. Iš karinių vokiečių sluoksnių DNB patyrė, kad kovos srityje aplink Leningradą rugsėjo 14 d. vokiečių lėktuvai vėl puolė prieš sustiprinimus, lauko pozicijas ir kariuomenės grupes. Prie Rygos įlankos buvo padegti du mažesni laivai.

PER PRAEJUSIĄ SAVAITĘ BRITAI NETEKO 292.000 TONŲ TALPOS LAIVŲ

BERLIN. IX. 13. Vokiečių karo laivynas per savaitę, nuo rugsėjo 6 iki 13 d., turėjo nepaprastų laimėjimų. Greitieji laivai rugsėjo 7 d. iš lydimų vilkstinių nuskandino penkis prekybos laivus bendros 13.500 tonų talpos. Povandeniniai laivai pranešė, kad rugsėjo 9 d. buvo nuskandinta laivų bendros 21.500 tonų talpos. Be to, povandeniniai laivai Islandijos vandenyse puolė 40 prekybos laivų vilkstinę ir nuskandino 28 laivus bendros 164.000 tonų talpos. Sargybiniai pakraščiu laivai praneša apie atremtą britų greitųjų laivų junginio vokiečių laivų vilkstinės užpuolimą. Trys britų greitieji laivai buvo nuskandinti. Prie vokiečių greitųjų ir povandeninių laivų nuskandintų britų prekybos laivų bendros 199.000 tonų talpos reikia priskaityti dar 93.000 tonų, kurias tuo pat laiku nuskandino vokiečių karo aviacija. Tuo būdu praėjusią savaitę britai iš viso neteko prekybos laivų bendros 292.000 tonų talpos.

Smolensko ir Borisovo katedros gražintos gyventojams

Visų luomų ir kartų gyventojai masėmis rinkosi į šias iškilmes

ZENEVA. Ekumeninė informacijų agentūra, be kitko, praneša: Vyriausiai karuomenės vadovybei įsakius, okupuojamoje Sovietų Sąjungos dalyje Borisovo ir Smolensko katedros gražintos gyventojams maldos reikalams. Paskelbus, kad bus pašventintos bolševikų sandėliais paveros katedros, gyventojai spon aniškai susirinko pagrindiniai katedras išvalyti ir išpuošti. Paslėpti šventieji paveikslai buvo iš slėptuvių ištraukti ir atgabenti į katedras. Borisovo katedra pašventino vienas karo kapelionas. Be vietinių gyventojų buvo susirinkę daug vokiečių kareivių. Kada karo

kapelionas paskelbė, kad dabar jis laimins Dievo namus, plačiosios susirinkusių gyventojų masės puolė an' kelių ir taip pa' norėjo palaiminimo. Beveik po 25 metų vėl gyventojai pirmą kartą giedojo rusų orodoksu liturgines giesmes. Smolenske taip pat susirinko į katedros perdavimą visų luomų ir kartų gyventojai. Katedroje pirmiausia įvyko pamaldos vokiečių kareiviams. Čia po trumpų perdavimo iškilmių galėjo į laikyti pirmąsias pamaldas du rusų šventikai. Vokiečių kareiviai, kurie ramiai dalyvavo abiejose pamaldose, sužadinti matė, su koku atsidavi-

mu visų luomų vyrai ir moterys dalyvavo pamaldose ir giedojo giesmes.

„Savanoris Nr. 1“

STOCKHOLMAS. Reuterio žiniomis iš New Yorko, civilinės gynybos vadovas La Guardia pranešė, kad ponis Rooseveltienė paskirta civilinės gynybos Jungtinėse Valstybėse vice direktoriumi, ir pažymėjo, jog ponis Rooseveltienė yra „savanoris Nr. 1“. Ponia Rooseveltienė savo pareigas pradės eiti rugsėjo 29 d.